

Inu.A.34657

GH. GHIBĂNESCU

Profesor

175 670

ȘCOLILE NORMALE PRIMARE

(Din inițiativă particulară)

I A Ș I

TIPOGRAFIA EDITOARE „DACIA” ILIESCU, GROSSU & CO.

1906

ȘCOLILE NORMALE PRIMARE

(din inițiativă particulară)

O pagină din istoria învățământului pedagogic din România

INTRODUCERE

Indemnul spre organizarea învățământului pedagogic la noi în țară, depășește prevederile legii Instrucțiunii Publice din 1864, care prin articolul 344 dispune următoarele :

«In orașele unde vor fi mai multe școli primare urbane, consiliul permanent va determina una d'intrânsele, *care va servi de școală primară normală*».

În mintea legiuitorului dela 1864 nu era clară ideea organizării școlilor *normale primare*, căci prin art. 343 se dispunea că : „Nu se vor putea primi învățători în sate, decât cei care vor justifica că au trecut cursurile prevăzute prin art. 32”.

Iar prin art 32 se prevedeau următoarele materii obligatorii în cursul primar : „*Cetirea, scrierea, catehismul, noțiuni de igienă, de gramatică, de geografie, de istoria țării, de dreptul administrativ al țării, cele patru lucrări de aritmetică, sistema legală a măsurilor și a greutăților*”.

Deci, pentru a fi numit învățător se cerea cunoștința a 4 clase primare. Iar în caz dacă una din școlile primare urbane din orașele cu mai multe școli primare, se clasa de școală primară normală, art. 345 din legea dela 1864 mai cerea :

„În acest caz consiliul permanent va elabora o programă specială, care va cuprinde și *noțiuni de agricultură și de arta veterinară*”.

Pe cât știm această prevedere a legii (art. 345) nu s'a realizat niciodată, ca inițiativă a consiliului permanent, căci nu găsim nicăieri elaborat un program special pentru vre-o școală *primară normală* de băeți, care se cuprindă *noțiuni de agricultură și de artă veterinară*.

Se nesocotea în primul loc *educația pedagogică* a viitorilor candidați de învățători, căci nu se prevedea nicăiri ca obligatoriu învățământul *Pedagogiei* și *Didacticei* și nici art. 32 nici art. 345 nu-l cerea cuiva.

În mintea legiuitorului dela 1864, învățământul pedagogiei și didacticei era rezervat să se predea în conferințele bianuale, organizate prin art. 349 din lege :

„De două ori pe an, și anume la începutul lui Iunie și la începutul lui Septembrie, subrevizorul va aduna în conferință la o școală comunală cea mai centrală, pe toți învățătorii sătești din circumscripția sa.

„Aceste conferințe vor ținea cel puțin câte 3 săptămâni“.

„Subrevizorul va ținea încă un mic curs de pedagogie și didactică“.

Iată pe sama cui se lăsa învățământul pedagogiei, după litera legii din 1864 !

Și din cine se recrutau subrevizorii ? Art. 355 ne zice : „Nu se vor putea numi subrevizori decât cei ce vor justifica că posed cunoștințele claselor primare“.

Cum dar în școlile primare nu se învăța *pedagogia* nici *didactica*, subrevizorul nu putea să predea ceea ce nu știa, și dar prevederea legii a rămas literă moartă.

Legea din 1864, nu prevedea nici cât de fapt se preda la *școala preparandială din Iași*, (azi Școala Normală „Vasile Lupu“) care pe la 1864, avea acest program : „Religia, Gramatica română *cu metoda ei*, Aritmetica *cu metoda ei*, Fizica *cu metoda ei*, Cosmografia *cu metoda ei*, Agronomia, *Pedagogia cu aplicațiuni în clase*, Caligrafia, desemnul, muzica vocală și gimnastica“. (Colecția de legi de C. Lascar și I. Bibiri, 1899).

Iar în școlile centrale de fete din București și Craiova, pe care legea din 1864 le găsește ființând cu organismul lor și programele lor se prevedeau tot pe anul 1864 următoarele pentru clasa V *complimentară* :

„În clasa V elevele și mai ales cele destinate a deveni institutrice vor asculta un curs de *pedagogie cu toate auxiliarele necesare*“.

De ce legea dela 1864 părăsia în mod așa de vădit pregătirea pedagogică a învățătorilor ?

Răspunsul îl găsim în *anteproiectul de lege* al învățământului preparat în 1863 de o comisie compusă din d-nii : V. Boerescu, Gh. Costaforu, Crețescu și Bozianu.

Anteproiectul e lucrat de V. Boerescu și este precedat de o lungă expunere de motive, în care se ating toate chestiile de învățământ. Vorbind de recrutarea învățătorilor, V. Boerescu zice că școalele normale sunt de prisos „căci arta de a instrui pe alții nu se învață ca o meserie“ (pag. XII). Și de și în anteproiect se organizau un fel de școli *normale comunale*, câte una în fiecare ocol de eparhie episcopală cu curs de 3 ani, în care să se primească numai fii de săteni și de meseriași, având și o grădină pentru experiențe practice, cu credință că *numai săteanul este cel mai bun învățător pentru sătean*, totuși legiuitorul din 1864, ministrul N. Crețulescu, n'a ținut samă de aceste deziderate și a lăsat pregătirea pedagogică a învățătorului pe seama experienței lui proprii și pe sama îndrumărilor lipsite de orientare ale subvizorilor tot așa de slab pregătiți ca și învățătorii.

Ministrul din 1864, N. Crețulescu, n'a ținut samă nici de alte anteproiecte și rapoarte ca cel din 1859, elaborat de eforia școalelor și înaintat domnului cu proiectul de buget pe 1860. În acel raport se spuneau următoarele pentru pregătirea pedagogică a învățătorilor:

„Spre a da învățaturii primare toată dezvoltarea și perfecțiunea, eforia a crezut de neapărată necesitate de a înființa *școale normale* pentru prepararea și formarea de institutori buni pentru școalele primare. Spre acest scop s'au instituit 4 școale normale, care după ideia dată de Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, se vor așeza pe la locurile pe unde se află seminarii de clerici, ca să poată și aceștia lua parte la învățăturile ce se vor propune înrânsele; prin urmare una din aceste școale va fi în Capitala țării, a doua la Râmnicul-Vâlci, a treia la Curtea-de-Argeș și a patra la Buzeu. (Dos. Min. de Culte No. 11 pe 1860).

Dar cea mai mare nesocotire a legiuitorului din 1864 a fost că n'a pus în lege singura școală normală, care exista pe atunci în țară, școala preparandială din Iași, organizată încă din 1855, cu profesori de pedagogie ca Anton Velini, Titu Maiorescu, cu un curs de 2 ani și care putea sluji de model legiuitorului din 1864.

Legea din 1864 urma să se pue în aplicare cu începutul anului școlar 1865 (art 418 și cel din urmă).

În vederea aplicării legii, consiliul permanent de instrucțiune,

opinase încă dela 1 Iulie «a se înființa în Capitală chiar cu începerea anului școlar viitoriu o școală preparatorie de instituitori normali».

Pe baza acestei încheeri a consiliului permanent de instrucție, ministrul de pe vremuri, D. Cariagdi supune un referat supt No. 25.240 din 27 Iulie același an, către consiliul de miniștri, în care așterne planul organizării unei asemenea școli normale, prevăzând și budgetul de cheltueli.

Acest referat cuprinde 7 considerente generale și anume: 1) marea însemnătate a instrucțiunii poporului; 2) starea tristă a școalelor primare rurale; 3) slaba pregătire a corpului de învățători sătești și puțină lor capacitate didactică; 4) cât timp va dăinui această recrutare de învățători aleși la voia întâmplării nu se vor putea scoate școlile rurale din starea lor cam proastă. 5) Legea din 1864 prin art. 344, cere înființarea de școli primare normale pentru formarea învățătorilor; 6) «considerând că asemenea școale nu se pot înființa până ce mai întâiu nu vom avea învățători anume formați pentru aceste școli normale, institutorii de astăzi fiind ei însăși puțin capabili atât în respectul cunoștințelor cât și mai ales în respectul artei de a învăța». 7) Încheerea consiliului permanent dela 1 Iulie 1865 pentru înființarea unei asemenea școli normale.

La 16 August 1865, consiliul de miniștri pune rezoluția pe acest referat: «se va prevedea în budgetul anului viitor, când se va și forma școala în chestie. Cu adresa No. 1611 din 19 August 1865 se prezintă la ministerul instrucției încheerea consiliului de miniștri, iscălită de N. Crețulsecu.

Iată cum organiza D. Cariagdi prima școală normală de stat, potrivit art. 344 din legea instrucțiunii din 1864. Școala va avea 120 elevi, recrutați dintre absolvenții a 4 clase gimnaziale sau seminariale,

Elevii vor fi bursieri interni.

Cursul va fi de 3 ani, dintre care cel din urmă consacrat la practica învățământului și agronomic.

Pentru plata personalului și a materialului se vor prevedea în budget 203,400 lei vechi, plus 20,000 lei cheltueli de instalare.

Iată distribuirea pe articole a sumelor bugetare:

1. Director și profesorii de Pedagogie, Istorie,
Geografie și L. Română 24.000 lei.

2. Profesorii de Matematici, Naturale, Veterinărie, Agronomie și Franceză	28.800 lei
3. Hrana a 120 elevi și personalul	50.000 "
4. Haine și cărți pentru 120 elevi	48 000 "
5. Încălzit, spălat și iluminat	14.000 "
6. Chirie	12.000 "
7. Doctor și medicamente	6.000 "
8. Economul	3.600 "
9. Servitor, portar, bucătar	9.000 "
10. Profesor de muzică	3.600 "
11. Profesor de desen	3.6000 "
Total	203.400 "

Vine anul 1866. Evenimentele politice au întârziat imediată realizare a acestui plan de organizare a școlii normale. Nevoia însă a îndrumării învățământului pe o cale mai bună din ce în ce își făcea drumul și noua schimbare adusă la cârma țării, venirea în scaun a tânărului domn Carol I, a făcut ca lucrurile să ia o nouă întorsătură.

Starea *precară* a finanțelor țării din anul 1865—1866 au împiedecat puțină realizării ideii din 1865. Atunci însuși Domnul dispune a da un mare ajutor din caseta sa personală pentru grăbirea deschiderii unei școli normale, iar cetățenii fruntași, patrioți, încercați, scriitori și oameni de elită se adunară și se constituiră în societate pe ziua *de 8 Noembrie 1866*.

Era timpul ca la o epocă de o *așa mare reparaare* politică, *să vină și conlucrarea* tuturor forțelor țării în *reparaarea* culturală a straturilor de jos prin recrutarea de învățători mai bine pregătiți pentru cariera lor didactică.

În atmosfera politică a oamenilor noștri de stat plutia ideea că de oarece statul *s'a așezat* pe baze constituționale în 1866, urma că și poporul, de la care emanau toate puterile în stat să fie *educat* spre a face uz de aceste drepturi constituționale. Și în această atmosferă găsim grupați bărbați ca: Eliade Rădulescu, Gr. Sc. Rosetti, V. A. Ureche, P. Poenariu, Alex. Papiu Ilarian, C. Esarcu, P. Grădișteanu, Gh. Sion, Gh. Misail, Manu, Străjescu și alții, care pun bazele societății pentru învățătura poporului Român, cu sucursale în județe.

Fapta din București a avut răsunet mare în județe, mai ales în Muntenia, unde nevoia de școli normale se simțea mai tare, căci era o populație mai deasă, mai bogată, apoi erau școli rurale mai multe, pe când în Moldova școala de la Trei Erarhi, înfin-

țată încă din 1828 putuse satisface nevoile învățământului primar—mai ales urban—că nu se observă o contra mișcare de cât în câteva orașe, ca Iași, Bârlad, Focșani, Piatra, păstrându-și la Iași, caracterul filantropic, la Bârlad pe cel cultural, pe când în Piatra și Focșani dănsese a fost de scurtă durată:

„Sunt momente, zice C. Esarcu în discursul său inaugural la 8 Noembrie 1866, când idei vagi plutesc pe deasupra societăților, precum ceața deasupra pământului. Cât timp vântul împinge această ceață pe șesul câmpiilor, nu e decât abur fără formă. Întâlnească o colină; colina atrage aburul, îl condensează și-l face nour, și apa care se revarsă din el formează în vale ploaea, care străbate câmpia sau societatea și care se numește Danubiul sau o mare instituție“.

Prima sorginte a mării noastre instituțiuni sunt acele idei vagi, care se preumblă pe deasupra societății. Acei ce le-au dat o formă pipăită acestor idei vagi sunt ca colinele ce au condensat elementele răspândite în atmosfera socială în care trăesc.

Supt o asemenea atmosferă prielnică organizării și dezvoltării învățământului pedagogic, firește că și miniștrii de pe vremuri au găsit îmboldul activării deschiderii școalei normale în București.

Și în adevăr în 1867 Oct. 17, fiind ministru D. Gusti, găsim că se înaintează sub No. 10978, următorul referat la Domn pentru deschiderea primei școale Normale, în care cetim:

«Nu vom avea școli bune sătești de cât cu condiția de a avea mai întâiu învățători capabili și la înălțimea chemării lor. Convins de acest adevăr și în vedere având că institutul Vasile Lupu din Iași nu poate da de cât un număr cu totul restrâns de învățători rurali. Măria ta dorești ca cu o zi mai înainte să se organizeze în București o școală preparatoare, în care să se admită un număr de candidați de învățători, luați din fiecare județ care să faciliteze apoi neîntârziata realizare a acelor vii dorinți a Măriei tale: «înmulțirea și îmbunătățirea școalelor sătești, care să dea lumină, iubirea de patrie și cunoștința datoriilor în cele mai departate colțuri ale țării.

„Pentru pregătirea lucrurilor necesare la imediata organizare a școalei, și pentru care Măria Ta în dorința realizării ei neîntârziată, ai promis chiar însemnate ajutoare din caseta privată a Măriei Tale, subsemnatul viu cu cei mai profund respect a supunela aprobarea și subsemnarea Măriei Tale alăturatul proiect de decret pentru chemarea unei comisii compusă supt președenția subsemnatului din d-nii d-ri Davila, C. Exarcu, licențiatul Gr. Ștefănescu, Aug. Treb. Laurian, decanul Facultății de litere și V. A. Ureche.

Tanărul Domn aprobă acest decret cu No. 1510. Peste o lună, în ziua de 24 Noembrie, Mercuri, se deschidea cu deosebită solemnitate cursurile școalei Normale din București, numită de atunci Carol I, în casele Cornescu, cum ne spune pe scurt referatul Ministrului de Culte D. Gusti din 23 Noembrie 1867 supț No. 12830, cătră Măria Sa Domnul «și astfel astăzi 22 Noembrie, Mercuri, institutul pedagogic s'au inaugurat și sfințit, are peste 70 de elevi și în curând mulțemită și mijloacelor ce a acordat generositatea Majestăței Voastre, va fi în complectul ei de 150 candidați.

Școala s'a deschis cu acești profesori, admiși de Domn prin decretul din 23 Noembrie 1867 supț No. 1737.

I. Massim.

I. Beiu, pentru clasele de aplicație și prefect de studii.

I. Cartu, pentru Muzica vocala.

Dr. Negură pentru Higienă.

I. Ionescu (dela Brad), pentru Agronomie.

C. Esarcu pentru Șt. Naturale.

Iosif Naniescu arhimandrit pentru Religie.

Popovici pentru Istorie și Geografie.

Eustațiu pentru Matematici.

C. Stăncescu pentru Desen.

R. Ștefănescu pentru Caligrafie.

Moceanu pentru gimnastică.

*
* *

Am stăruit asupra acestor lucruri, pentru că începutul școlilor normale, azi în neffință, ce voiu avea de studiat, se leagă cu mișcarea începută la București.

Societatea pentru învățătura poporului Român din Capitală a găsit răsunset pentru înființarea de școli normale în următoarele orașe: *Ploști*, (1868) *Focșani* (1870) *Bârlad*, (1870) iar la *Iași*, unde exista deja școala preparandială Vasile Lupu, societatea s'a oprit în a da ajutoare de haine și cărți copiilor saraci din școlile statului.

Comunele și județele n'au rămas indiferente la această mișcare culturală, ci au ajutat cu sume însemnate inițiativa societății, sau pe unde nu s'au putut înjgheba asemenea societăți, ele au luat inițiativa înființării unor asemenea școli.

Următoarele județe au înființat școli normale :
Romanai 1868 ; Dolj 1870 ; Gorj 1872 ; Teleorman 1874 ;
Mehedinți 1877.

Școala Centrală din Bolgrad.

(1858—1878)

Înainte de a intra în tratarea istoricului școlilor normale propriu zise, e bine să amintim în scurt despre școala centrală din Bolgrad, care de și n'a avut caracterul unei școli normale, a îndeplinit un rol cultural în părțile cedate Moldovei prin tratatul de Paris.

Sub ocârmuirea caimacamului N. Vogoride se dădu un hrisov organizator învățăturilor publice din părțile de jos ale Basarabiei. Potrivit acestui hrisov se înființă în Bolgrad un liceu complet cu 7 clase, cu un personal didactic și administrativ, care se urca în 1870 la 13 persoane, cu obiecte de studii ce se predau în limba română și bulgară, cu un internat pentru elevii scăpătați, cu o tipografie de cărți ; toate acestea făcute într'un scop prea patriotic, căci în tot timpul duratei sale de 20 de ani a împrăștiat lumina în tinerimea română și bulgară din Basarabia de jos.

Pentru întimpinarea cheltuelilor cu această școală centrală se prevăzură următoarele venituri provenind din arenda moșiei Kișilia Mare, lacuri, crâșme sătești și legate. În 1869 totalul acestor venituri se urca la 180652 lei vechi, bani 42, deduse astfel : de pe lacuri 102.449. (Chitai, Catlabuga, Belev, Cartal Cahul și Ialpuk) ; De pe crâșme 20.147 ; Moșia Kișilia Mare 21.176 ; Donația lui Nec. și Vas. Parus de 1000 galbeni.

Nu e fără interes a ști și populația atât a orașului Bolgrad, cât și a județului cu același nume, după statisticile culese din dosare. Orașul Bolgrad avea în 1869—1870, un număr de 1250 familii de bulgari, iar după statistica prefecturei populația orașului ar fi fost de 1297 familii, din care 100 români, 597 decieni și 600 bulgari. Pentru această populație erau următoarele școli în Bolgrad : 1 școală centrală de băieți cu 7 clase, 1 școală primară de băieți cu 3 clase, 1 școală primară de fete cu 3 clase, 2 școli sucursale de băieți și de fete cu câte o clasă, o școală centrală de fete cu trei clase. Total 499 elevi, din care 381, băieți și 111 fete.

Județul Bolgrad enumera în 1869—70, 7298 familii, din care 3619 în plasa Ismail cu 21 comune, și 3679 în plasa Cahul-Prut cu 49 comune ; din aceștia după naționalitate erau 3037 români, 1154 decieni, 3377 bulgari, 152 arnăuți, 69 ruși etc.

Pentru toate acestea populații serveau 43 școli, cu 76 clase, cu 1118 elevi și 157 eleve.

Administrația publică a școlilor și mai ales a veniturilor școlii centrale era lăsată unui comitet de 3, prefectul județului fiind președinte de drept, potrivit paragrafului 3 art. 11 din hrisovul lui Vogoride. Puterile comitetului școlar erau pe 3 ani și se alegeau cu vot de cei 74 delegați ai comunelor rurale din jud. Bolgrad, câte 2 delegați de fiecare comună.

Majoritatea populației fiind bulgari, atât în comitetul școlar cât și în personalul didactic al școlii erau bulgari. Cursurile se predau și în românește, dar mai mult în bulgărește.

Iată ce constată o comisiune de anchetă, trimisă de minister în privința mersului școlii centrale :

În limba română se predau 1) cursul de limbi și literatura română, 21 ore pe săptămână ; 2) Limba germană cu 12 ore pe săptămână ; 3) Științele Naturale cu 10 ore pe săptămână ; 4) Caligrafia și Desen cu 10 ore pe săptămână ; În limba bulgară se predau : 1) Traducerile din limbile latină, greacă, franceză și slavă, 2) Fizica și Geografia ; 3) Prelegerile de Matematică de Geografie, de Istorie și Comerț, care se explicau pe românește numai pentru elevii români.

Dacă am scoate din lista profesorilor pe unii ca T. Părvu, A. Sculeti, V. Zotta, A. Sacco, toți ceilalți erau bulgari și ruși ca : Cazanah, Filipov, Iambulov, Iconomov, Cristev, Ivanov, Paraladov, Sepov, Radilov, Grecov, Vasilievici, etc.

Frecvența școlii centrale era pe anul 1870 până la 150 elevi, din care pe clase erau :

Clasa	I,	41	elevi :
Clasa	II,	28	« ;
Clasa	III,	23	« ;
Clasa	IV,	24	« ;
Clasa	V,	17	« ;
Clasa	VI,	9	« ;
Clasa	VII,	8	« ;

Majoritatea elevilor erau bulgari ; și când în 1870 se produce o tulburare între profesori și directorul T. Părvu, Ministrul

de atunci, d-l Gh. Mârzescu rânduește o anchetă să constate «dacă în adevăr școala centrală se conduce de Bulgari și dacă studiul se face în l. slavă».

Cu un comitet școlar compus din V. Radeff, P. Tifceș și P. Grecoff, cu profesori ca cei dați mai sus, nu ne mirăm de ce n'a prins rădăcini în popor o asemenea școală și viața de 20 de ani a acestei școli centrale n'a sporit cu mult curentul românesc în părțile sudice ale Basarabiei, unde Grecii, Arnăuții, Decienii și Bulgarii majorizau cu mult elementul românesc.

Școala Normală „Radu Negru” din Făgăraș.

— 1868 Septembrie —

Atâta știm de această școală că în 8 Sept. 1868, vice căpitanul districtului Țării Făgărașului, d-l I. German Codru Drăgășanul, curatorele școalei Greco-Orientale cere 2000 lei ajutor de la Ministerul Instrucțiunii „în favoarea unui fond de construcție al Școalei Normale Căpitale Făgărașane, căreia i se va da numirea „*Școala Radu Negru*”.

Cheltuelile cu instalația școalei se suportară de cele 2 sinoade potopopiale, cum reiese din adresa No. 10743 din 20 Sept. 1868: «de oare ce Ministerul a acordat 2000 lei în vedere cu scopul emnamente național român al acelor școale;... cele 2 sinoade protopiale care și-au propus rădicarea construcției menționatei școli».

Reținem dar că pe când în țară se organizau secțiile Societății pentru Invățătura poporului Român, prin inițiativa și avântul corpului didactic al timpului, guvernele de după vremuri nu nesocoteau, ba din contra ajutau cu subvenții de bani la înființarea de școli Normale și la frații noștri din Făgăraș.

A. Internatul pedagogic din Caracal.

— 1 Martie 1868—Iulie 1875

În toamna anului 1867, consiliul general de Romaniți, adunat în sesiune generală, luând în vedere dispozițiile art. 344 și 345 din legea de la 1864, în care se prevedea că în orașele cu mai multe școli primare, una din ele va fi școală *primară normală*, în care să se predea și noțiuni de *agricultură* și de *artă veterinară*, a dispus prin budgetul exercițiului 1868—1869 înfi-

țarea pe ziua de 1 Ianuarie a unui internat de băeți pentru a putea urma cursul ultimelor 2 clase primare (clasă III și IV-a).

Numai dela 22 Februarie 1868 elevii începură a veni în internat, cu a cărui conducere fusese însărcinat institutorul de clasa III *Matei Gorjan*, căruia i se dădu 200 lei pe lună, cu începere de la 1 Martie.

Internatul fu instalat în casele colonelului St. Vlădoianu, căruia i se plăti chirie 80 galbeni pe anul întâiu și câte 100 galbeni pe anii următori.

Un regulament fu întocmit de Consiliul General pentru buna funcționare a acestui internat. Se cerea : 1) Să fie fii de săteni. 2) Să aibă vârsta între 16 și 18 ani. 3) Să fi urmat cursul a 3 clase primare rurale. 4) Să treacă un examen de admitere înaintea unei comisiuni compusă din : un profesor, directorul internatului, medicul internatului și un membru din consiliul județan ; 5) Să aducă în internat obiectele necesare după o anumită listă. 6) Să dea o garanție verificată de primăria locală, că va sluji 10 ani în acea comună ca învățător.

Noul director odată instalat stabili un regulament de administrație interioară a internatului. După acest regulament atribuțiile directorului erau : a îngriji de elevi, de nutrimentul lor, contabilitatea, de cancelarie, a privighia servitorii, a înainta comitetului permanent lunar conturi de tabloul elevilor prevăzuți la hrană, în fine, a supune prefecturii roadele experienței culese în cursul anului. Iar viața elevilor se reglementa astfel : Sculare la 5 ore a. m.; de la 5¹/₂—7 meditație ; 7—7¹/₂ gustare; 7¹/₂—8 recreație ; 8—11 cursuri la școla primară, dusul și întorsul în ordine ; 11—1 (iarna de la 12—1), inspectarea curățeniei ; 1—1¹/₂ prânzul ; 1¹/₂—2 recreație. Dela 2—4 școală, în aceeași ordine ca și dimineața ; 4—6 recreație ; 6—8 cântări bisericești în institut, 8—8¹/₂ masa, 8¹/₂—9¹/₂ recreație, 9¹/₂—10¹/₂ meditație, 11 culcatul.

În acest chip un elev își întrebuința astfel timpul de 24 ore:

6	ore,	somnul
7 ¹ / ₂	"	cursuri și meditații
2	"	masa
2	"	dexterități
6 ¹ / ₂	"	recreații
Total . .		24 ore

Pentru cântările bisericești se numi încă din 11 Aprilie 1868 ca profesor pe părintele *N. Monescu* cu 37 lei lunar. El avea a predă cursul său în internat, de oarece la școala publică primară nu se învățau cântările.

Prin budget se prevăzuse 50 de burse, dar în anul I n'au fost prezenți decât 36 elevi, a căror situație lunară directorul o arată către comitetul permanent. Iar ca personal administrativ găsim pe lângă director, un servitor și o spălătoreasă.

Programa primului an școlar fu a claselor 3 și 4 primare, și anume:

Clasa III. Scrierea caligrafică și dictando. Cetirea pe diferite cărți. Etimologia, Geografia țărilor române cu parte din Europa, Aritmetica, fracții ordinare și zecimale, 4 operații complexe, măsuri și greutate noi. Istoria Românilor dela fundarea Romei până la colonizarea Daciei. Religia și Catehismul partea I. *Noțiuni de agricultură. Higiena.*

Clasa IV. Sintaxa. Geografia celor 5 continente. Raporturi, regula de trei, regula de asociație. Arpentagiu. Istoria Românilor dela colonizare până azi *pe larg. Agricultura pe larg. Higiena pe larg. Istoria Naturală. Muzica vocală 3 ore pe săptămână în internat.*

Cu predarea cursului de Higienă se însărcină în mod gratuit pe d. dr. N. Grosu încă din Noembrie 1868; iar mai apoi se prevăzu salariu de 100 lei lunar profesorului de igienă.

Cum elevii din internat aveau a urma la școlile publice, era de fapt o îngreuiere pentru institutorii claselor respective, de a asculta altă serie de elevi, pe lângă cei din oraș, care și prin vârsta și prin chemarea lor erau cu totul deosebiți de ceilalți. Erau dar în clasele 3 și 4 elevi între 10—12 ani, și internii dintre 16—18 ani. Pentru acest plus de muncă se prevăzu în budgetul județului mici sporuri de salariu și anume: câte 40 lei pe lună institutorului de *clasa IV (Nae Tomescu)* și câte 30 lei pe lună institutorului de *clasa II (I. Argeșanu)*; iar în budgetul anului 1869 s'a prevăzut o diurnă de 40 de lei profesorului de agricultură (*I. Cruceanu*).

Budgetul județului Romanăți pe 1870 prevede la acet institut pedagogic 12,206 lei, din care 3,146 lei la personal și 9,060 la material (întreținerea a 50 de elevi ce urmează în internatul pedagogic cu destinație a se numi învățători comunali). Iar pe

anul 1871 budgetul prevede 16,078 lei pentru întreținerea acestui internat, din care 4,668 lei pentru personal și 11,410 lei pentru material și chirie. În ultimul an de funcționare al școlii (1874—1875) budgetul personalului s'a ridicat la 5,220 lei anual.

Prin urmare personalul didactic care a funcționat la institutul pedagogic din Caracal a fost acesta :

1. *Matci Gorjan* institutor de clasa III și director (probabil a predat și un curs elementar de *pedagogie*) 3 clase gimnaziale 1858—1877 demisionat).

2. *Nae Tomescu* institutor de clasa IV (2 clase gimnaziale 1855—1884).

3. *I. Argeșanu*, și *Pr. Stef. Uzoreanu*, institutor de clasa II.

4. *C. Cruceanu* și *St. Demetrescu* pentru agricultură, cel întâiu dela 1871—1872 Martie 15; cel de al doilea dela 15 Martie 1871—1875 Iulie.

5. *Pr. N. Monescu* pentru cântări bisericești.

6. *Dr. G. Grosu* și *Dr. Degrețeanu* pentru cursul de Higienă și mica Hirurgie.

Rezultatul general al frecventării și absolvirii cursurilor din acest internat pedagogic în cei 7 ani de funcționare a fost acesta :

1. 1868—1869	11 elevi
2. 1869—1870	23 «
3. 1870—1871	20 «
4. 1871—1872	20 «
5. 1872—1873	24 «
6. 1873—1874	20 «
7. 1874—1875	27 «

Total . . 145 «

În rezumat caracterul școlii normale din Caracal a fost cel primar. Absolvenții internatului parte trecură concurs pentru a ocupa posturi în învățământul rural, cea mai mare parte din ei însă căutară a urma mai departe la Seminarul din Râmnicul Vâlcea, în dorința de a se face preuți.

Școala Pedagogică din Ploești

(8 Febr. 1868—1885)

Asupra înflințării și funcționării acestei școli normale, avem bogate date pentru primii 7 ani în 2 lucrări tipărite : «Activitatea secțiunii de Prahova a Societății pentru Învățătura po-

porului Român» de C. Ienescu-Ploești 1875 și „Autobiografia mea” de Zaharia Antinescu. Ploești 1896. Amândoi aceștia și C. Ienescu și Zaharia Antinescu au fost directorii școalei normale și deci arătările lor fac dovadă oficială; cât pentru ultimii ani arzând localul școalei cu întreaga arhivă ne-a fost greu a afla ceva date mai prețioase ci atâta știm că starea ei de inferioritate vădită față cu similarele ei a provocat până și în Parlament discuțiuni furtunoase în 1885, când cu tăerea subvenției din partea ministerului și închiderea forțată a școalei, ministru al Instrucțiunii fiind dl. D. A. Sturdza.

În 8 Noembrie 1866 se înjgheabă în București societatea pentru învățătura poporului Român. Cetățenii Ploeșteni, gata totdeauna la fapte bune și mărețe înființază secțiunea de Prahova către sfârșitul anului 1866. În fruntea mișcării găsim pe directorul Gimnaziului local *I. Romanescu* cum și pe bătrânul institutor *M. Georgescu*, ales și președinte al Societății.

În cursul anului 1867 s'a frământat ideia înființării unei școale normale pedagogice, în care să se prepare fii de săteni, cari vor voi a deveni învățători. Și pe când în București se inaugura în ziua de 22 Noembrie 1867 școala Normală „Carol I”, Ploeștenii harnici și *darnici*, deschid școala Normală în 8 Februarie 1868 după propunerea făcută de I. Eliade, revizorul școlar și cunoscutul autor de *Pedagogie* și *Istoria Pedagogiei*, care văzând opera făcută la București, propuse din Decembrie 1867 societății crearea unei școale Normale în Ploești.

În luna Ianuarie 1868, și anume în ședința de la 21 ale celeiași luni, noul comitet ales de secțiunea din Prahova luă în discuție propunerea revizorului școlar I. P. Eliade și pe dată un grup de profesori se oferiră a preda gratuit cursurile, și anume: D-nii I. Eliade, I. Romanescu, N. Crapeleanu, N. I. Micescu, C. Ienescu, M. Georgescu, Zah. Antinescu, Ios. Ionescu senior, Ios. Walenstein, Dr. Popa, iar Director se orândui a fi d. I. Eliade, revizorul școlar.

Cu acest personal școala se inaugură în 8 Februarie 1868, cu 60 elevi, și deja în primul an școala a funcționat cu 2 clase. În clasa I 41 elevi, și 29 elevi în clasa a II. Total 70 elevi, din care au absolvit în Iunie 1869, 15 elevi.

Doi ani cursurile au fost gratuite; și în acest timp pentru

a se putea înlesni elevilor putința frecventării regulate a cursurilor se înființă și un internat susținut de societate și județ, „în care elevii normali, feriți de contactul corupțiunii orașelor să fie crescuți într'un mod simplu, auster și să li se dea o educație potrivită cu menirea lor“.

Inființarea internatului cerea o cheltueală de aproape 25000 lei, de aceia se căutară mijloace, și din primul budget al școalei vedem că totalul veniturilor a fost :

Cotizațiile membrilor	4000 lei
Subvenții de la județ	10000 „
Donatii	1176 „
Alocații în bugetele com. rurale .	6000 „
Loteria	3024 „
Contribuții voluntare	4800 „
Extraordinare	500 „
Total 29500 lei	

În internat se întrețineau 60 elevi interni socotit a 1 leu de elev ; de fapt n'au funcționat de cât 40 elevi, localul nefiind încăpător.

Inființarea internatului asigură școalei o existență proprie și un caracter adevărat pedagogic. E bine de reținut gândul întemeetorilor, care se vede limpede din primul raport al d-lui C. Ienescu din 1869 vara :

„Considerațiunea cea mai puternică pentru înființarea internatului lângă școala pedagogică era că elevii noștri normalişti veniți puri de la vetrele părintești să se întoarcă în sânul conșătenilor lor *muniți* cu cunoștințele utile, dar nu și atinși de vițiul contagios“.

Primul director al internatului a fost V. Tomoroveanu, care din cauza neglijenței sale e urmat de dl. C. Ienescu de la 1869 Nombrie 16.

Tot la 16 Noembrie 1869 se votară și statutele școalei Pedagogice secțiunea de Prahova.

Statutul cuprinde 27 de articole, și dispun următoarele :

Scopul Școalei e de a pregăti învățători apți pentru comunele rurale din jud. Prahova și cele limitrofe (art 1, 2).

Durata cursurilor. Școala va avea 3 clase, un internat ; elevii vor fi interni, (art. 3—7). Materiile de predare sunt : limba Română, Istoria și Geografia, Matematica, St. Fizico-Naturale, Religia, Morala și Muzica Vocală. Agricultură, Higiena, Pedagogia și Didactica, Dreptul administrativ și constituțional, caligrafia și

desenul, în total 10 discipline, fie-care cu profesorii ei după pu-
tința bugetară (art. 8).

Practica didactică (didactica) se va face de institutori și la
școlile publice (art. 9)

Recrutarea elevilor. Se vor primi fii de săteni, de cel puțin
16 ani, câte unul de fie-care comună rurală (art. 10—13)

Internatul. Atât școala cât și internatul vor fi puse supt
privigherea unui director a cărui atribuțiuni sunt specificate, și
între altele a da anual raport către secțiunea de Prahova de
mersul școalei și îmbunătățirile ce se vor cere. Intreținerea in-
ternatului și a școalei cade în sarcina societății (art. 14—19)

Profesori. Recrutarea lor, organizarea consiliului școlar, no-
tarea elevilor, sunt prevăzute în (art. 20—22)

Examene. Vor fi 2 examene; unul la Ianurie (7—14) și al-
tul în Iunie 6—22 (art. 23—27)

Cu aceasta nouă organizare a școalei, profesorii și-au dis-
tribuit materiile, și au început de le 1870 toamna a primi și
diurne pentru lecțiile lor. Subvențiile ce se acordau de județ, co-
mună și de minister puteau acoperi cheltuelile așa că cotizatiile
membrilor s'au redus încetul cu încetul de la 4000 lei pe an la
500 lei.

Corpul didactic al școalei a fost acesta :

I. Romanescu, limba Română

N. Crapeleanu, Matematica

N. Micescu, Șt. Naturale

C. Ienescu, Istoria Geografia clasa II

M. Georgescu, Istoria Geografia clasa I

Dr. G. Pappa, Higienea

B. Tomoroveanu, Pedagogia

Ios. Ionescu senior, Agricultura.

Ios. Wallenstein, Caligrafia și desenul

Zaharia Antinescu, Religia și Muzica Vocală.

Diurnele acestor profesori au fost în anul 1870 de 10000
lei pe an, și au variat între 800 și 1200 lei pe an, până către
1876 când a fost amenințată școala în însăși existența ei și a-
tunci s'au concentrat catedrele și s'au redus subvenția.

În 1874, înflințându-se și școala secundară de fete o rema-
niare se face în corpul didactic. Dl. N. Crapeleanu trece la ex-
ternatul de fete, și în locui predă Matematica Ios. Ionescu senior,
iar în locul lui V. Tomoroveanu scos din directoratul internatu-
lui, predă Pedagogia și Dreptul d. V. Dragoșescu, iar bătrânul
institutor M. Georgescu murind, Istoria și Geografia o predă dl.
C. Ienescu.

Iată și diurnele ce le primeau lunar :

Zaharia Ȃntinescu, director, Religia și Muzica Vocală 80 lei lunar.

I. Romanescu—Limba Română	100	lei lunar
C. Ienescu—Istoria și Geografia	100	» »
N. Micescu—Șt. Naturale și Higiena	100	« «
Is. Ionescu junior—Matematica	100	« «
V. Dragoșescu—Pedagogia și Dreptul	50	« «
Is. Willenstein—Desen și Caligrafia	70	« «
Is. Ionescu senior—Agricultura	70	« «

Total 670 lei lunar

Măsurile luate în 1872 de ministerul de pe atunci Chr. Tell, n'au atins școala Normală din Ploești, căci profesorii se hotărîră a preda gratuit cursurile lor; spre binele tuturor însă măsura luată se revocă. Camerele puseră la loc sumele în budget și guvernul nu se împotrivi la aceasta.

În 11 Dec. 1875 președintele societății T. Jon arată că cheltuielile de acoperit fiind de 27000 lei, iar resursele numai de 13000 lei, pentru a nu se desființa și școala normală și școala secundară de fete să li se dea sala gimnaziului pentru serate literare și artistice.

În 1876 școala trecu prin grele încercări.—Față cu această stare precară. Camera în ședința de la 17 Decembrie a votat ca școala rurală din Ploești să fie luată pe sama județului, deficiențele fiind mari și existența ei amenințată.

Votul camerei cerea „subvenția de 8000 lei ce o plătește Ministerul școlii normale din Ploești să se mănție cu condiție ca această școală să treacă supt autoritatea consiliului județan și a statului“.

Societatea interveni la minister contra acestui vot, și în 29 Maiu 1876 ministrul de instrucție Gh. Chițu răspunde că el nu împărtășește votul camerei, și cu cea întâiu ocazie va mijloci să se revoace.

Pe baza votului camerei, consiliul județan în ședința sa de la Februarie 16 dispune: „subvențiunile acordate de consiliul județan și de onor. Minister pentru întreținerea școlii normale de băeți din Ploești nu se vor acorda pe viitor de cît cu condiție ca această școală să treacă supt direcțiunea consiliului județan și a statului“.

Pe baza acestui vot, se dispune o reorganizare radicală a

scoalei; și pe când statul organiza scolile sale normale pe curs de 4 ani, scoala normală de la Ploești era redusă la cursul de doi ani.

Se dispunea mutarea internatului în localul gimnaziului, „căci fondatorii au înființat acest edificiu cu destinație de a așeza întrânsul un internat de pedagogie, precum se vede în planul acestui edificiu din 1863“.

Ca măsuri de economie se dispune că elevii vor urma la scolile publice din oraș, ca să nu se mai plătească profesorii.

Pentru a justifica aceste măsuri Prefectura face socoteală că în 8 ani de funcționare (1868—1876) scoala a produs numai 67 absolvenți cari au costat foarte scump, iar subvențiile ce le acordă județul și statul se cheltuiesc pe diurnele profesorilor.

Se scoboară și efectivul elevilor, căci se admit numai 20 de bursieri.

Pentru instrucția și întreținerea lor se întocmește un buget de 10000 lei, adică:

hrana a 20 elevi à 0.45 bani pe zi	2700 lei
1 director à 200 lei lunar . . .	2400 „
2 profesori à 100 lei „ . . .	2400 „
material.	2500 „
Total 10000 lei	

Cursul scoalei normale îl coborîse la 2 ani, având de bază scoala primară. Iar ca să se ajungă la 2 profesori grupează catedrele astfel:

Catedra I-ia cuprinde: Gramatica, Istoria, Geografia, Dreptul.

Catedra II-a cuprinde: Matematici, Geometria, Științele, Higiena, Zootehnia, Fizica.

Profesorii pot fi institutori ori profesori secundari.

Lecțiile vor ține 4 zile pe săptămână, iar 2 zile vor fi rezervate practicei pedagogice la scolile din oraș.

O asemenea organizare nu conveni, căci se reducea scoala la starea ei de la început, din 1869, cînd se dispusese următoarele în privința practicei pedagogice: „toți tinerii din școala pedagogică anul II, cari vor fi apți de a eși învățători prin comunele rurale, vor face practică de la 15 Aug.—15 Sept. în scolile publice supt privigherea imediată a institutorilor respectivi spre a se deprinde cu aplicarea metodelor în predarea lecțiilor“.

C. Scoala Normală din Focșani.

1870--1873.

Încă din 1868 profesorii de la gimnaziul local s'au consfățuit că ar trebui să deschidă și în Focșani o școală normală. Curentul provocat în țară prin înființarea societății pentru învățătura poporului Român și-a avut răsunetul său deci și în Focșani. Ca urmare a fost că încă de la 10 Septembrie 1868 profesorii gimnaziului au formulat următoarele deziderate: „despre modul cum ar putea să deschidă o școală normală pentru pregătirea de învățători comunali din districtele Putna și Râmnicul Sarat“. Acest desiderat a fost înaintat cu raportul No. 279 din 16 Septembrie acelaș an către onor. Minister de Instrucție, și între altele se arată că consiliul profesorilor a însărcinat pe dl. N. Tipeiu cu direcțiunea atât a școlii normale cât și a școlii de adulți, ce urma să se înființeze.

Consiliul permanent fiind sesizat de acest raport primește ideia cu mare mulțumire și încheie: „Inițiativa luată de profesorii gimnaziului din Focșani fiind foarte lăudabilă se vor invita consiliile județane de Putna și R. Sarat a înlesni localul cerut și prefecturile respective să ia măsuri a se trimite la această școală normală câte 2 elevi din satele peste 50 familii“.

O dată ideia aruncată în vileag ea a preocupat toate spiritele în tot decursul anilor 1868 și 1869. Nu cunoaștem peripecțiile intemeerii acestei școli, dar se vede că și Doamnele din societatea Focșăneană nu s'au lăsat pe jos; că au contribuit cu tot felul de ofrande să înlesnească deschiderea școlii și a internatului, după cum reese din darea de samă a Comitetului secțiunii centrale din București în ședința de la 6 Iunie 1871, unde cetim aceste: „Cu ocazia deschiderii școlii normale a secțiunii de Putna s'a manifestat un fenomen, care merită a atrage atențiunea noastră. Un număr considerabil de doamne s'au asociat cu opera binefăcătoare întreprinsă de comitetul societății de Putna și au venit în ajutorul întreținerii internatului oferind mobilierul, rufele și nutrimente elevilor“.

Scoala a început a funcționa abia în toamna anului 1870. Ministerul cu adresa No. 9537 din Oct. 1870 cere lămuriri asupra stării școlii ca să știe ce măsuri să ia pentru dânsa, de oarece Ministerul are tot interesul a vedea progresând scolile

normale fundate de societatea pentru învățătura poporului Român.

Ministerul Instrucției prevede 5000 lei subvenție, care se și cere în 1871 ca să se poată închiria un local mai încăpător și să se sporească numărul internilor, ca așa școala să-și atingă mai bine scopul ce urmărește.

În anul întâiu școala a fost frecventată de 18 elevi, director fiind I. P. Filibiliu, iar profesorii gimnaziului predau aceste obiecte : *Religia, L. Română, Aritmetica, Istoria, Geografia, St. Naturale și Muzica.*

În al doile an (1871—1872) s'au mai înscris 34 elevi, iar în al treilea an (1872—1873) s'au înscris alți 31, așa că școala era frecventată de 83 elevi peste tot. Cum atunci cursurile scoalelor normale erau de 3 ani, nici o serie n'apucase să absolve școala, când intervine și desființarea ei. Cel puțin așa reiese din adresa No. 22 din Iunie 12 anul 1873 a direcției școalei, care dând samă de frecvența elevilor zice între altele : „scopul înființării acestei școale fiind numai de a scoate un rând de tineri, care-și finesc cursul cu finitul acestui an școlar, până astăzi nici s'a putut a absoebi nici să se numească învățători“.

La 4 Iulie același an școala deja încetase de a mai funcționa, căci președintele secției de Putna, dl. Gh. Apostoleanu cu adresa No. 19 din 4 Iulie zicea : „s'a găsit în casa acestui comitet suma de lei 605, care ne mai fiind trebuincioși din cauza *desființării școalei normale* s'au depus la domnul casier de Putna“.

Dăm mai jos numele celor 18 elevi, ce au urmat 3 ani complecți cursurile Școalei Normale de Focșani :

Avrămescu Ioan, Chiru Ioan, Dragu Ștefan, Diaconescu Const. Iftimescu Vasile, Jiloteanu Ștefan, Grigoriu Emanoil, Ionescu Gheorghe; Manolescu Sandu, Nikita Ioan, Novacu Niculae, Nistorescu Gh. Popescu Ioan, Popescu Pantazi, Patrașcanu Ioan, Pricupănescu Const. Radovici Alexandru, Spiridon Theodor.

D. Școala Normală din Bârlad

1870 Noembrie.—1874 Iulie 1

Azi școala Normală din Bârlad e a statului ; dacă amintim de ea este faptul că primii 3 ani școala a funcționat pe sama societății pentru învățătura poporului Român.

În 1870 Iunie 22 președintele societății pentru învățatură poporului Român, secția de Tutova, răposatul Ioan Popescu, împreună cu întregul comitet compus din d-nii Pan. Chenciu, vice-președinte. St. Neagoe, Adămescu și Ioan Galin ca secretar, iar Gh. Albu casier, mijlocesc la președintele societății, secția centrală, la C. Esarcu, să bine voiască a-i ajuta cu ceva, având în gând a deschide pe toamnă o școală Normală în Bârlad cu 60 burse. La 8 Iulie comitetul central ia în desbatere cererea secțiunii de Tutova și aprobă subvenție 8000 lei. (Cap. 2 art. III § 1), pe următoarele considerente generale.

„Având în vedere marea necesitate ce se simte de a se înființa școli normale pentru a forma buni învățători pentru comunele rurale.

„Având în vedere că lipsa de învățători este una din cauzele principale, care împedecă punerea în aplicare a legii instrucțiunii în ceea ce privește obligativitatea învățământului primar.

„Având în vedere deliberările camerei din sesiunea trecută prin care s'au exprimat cereri pozitive de a se înființa cât mai în grabă școli comunale spre a pune în toată întinderea sa în aplicare principiul obligativității învățământului primar.... etc.

Cu ajutorul dat și cu mijloacele proprii ale societății secția de Tutova, și cu autoritatea care o capatase în societatea Bârlădeană Ion Popescu, vechiul profesor public, școala s'a deschis în Noembrie 1870 cu 60 elevi, în aceeași lună când și secția centrală din București își inaugura cursurile școlii sale Normale (Duminică 14 Noembrie.)

Școala Normală din Bârlad a funcționat 3 ani, dar numai cu o clasă, căci din cei 60 elevi intrați în 1870 iarna, au absolvit 53 în cursul anului 1873 | 74, când s'a și închis la 30 Iunie 1874. Iată ce zice dl. I. Popescu, președintele secțiunii, în raportul său din 21 Iunie 1873, supt No. 27. „Există dar o diferență între școala Normală din Bârlad față cu celelalte școli normale, numai în privința modului de primire al elevilor; pe când școalele normale ale statului au avut și au elevi pe fie care clasă, școala noastră normală de la înființarea ei până astăzi a avut și are numai o serie de elevi, tot în una și aceeași clasă... actualmente există numai clasa III, iar clasa I și II deja nu mai există“.

Arătările directorului și președintelui I. Popescu consună cu cele zise de raportul general, de mersul școalelor normale ale societății în darea sa de samă pe ziua de 6 Iunie 1871:

„Școala normală din Bârlad s'a deschis pe la începutul anului acestuia și funcționează cu 60 elevi. O altă idee de cât la celelalte școli a dominat la organizarea acestei școli, și aceasta explică numărul considerabil de elevi, cu care a început... Școala secțiunii de Tutova este organizată în ideea de a dura 3 ani, adică durata studiilor necesare de a forma pe învățători. Prima serie de elevi s'a trecut succesiv prin fiecare clasă, fără a fi înlocuită de alta, și când elevii vor termina toate clasele, școala va înceta de a mai funcționa.

În adevăr cu data de 20 Iunie 1974 școala s'a închis, cum cetim în Procesul-Verbal din 14 Noem. 1873 al societății secția de Tutova: „Considerând că școala normală din aceasta urbe *încetează de a mai funcționa de la 30 Iunie anul viitor 1874*”.

În același timp societatea stăruie ca școala să fie luată de stat, și în adevăr în același an 1874, luna Sept. se aprobă ca Școala Normală să continue de a funcționa pe sama integrală a statului, și președintele I. Popescu întocmește un proiect de buget în amănunte pentru funcționarea cu o clasă, cu 2 și cu 3, stabilind următoarele cifre: 19248 lei pentru școala cu un singur clas; având 30 elevi; 33843 pentru 2 clase 47648 pentru 3 clase, având 98 elevi.

Secțiunea de Neamț a societății pentru învățătura poporului Român, organizată tot prin 1870, nu se încumetează a deschide o școală normală, căci nevoile culturale ale școlilor erau satisfăcute cu elevi eșiți de la Iași, sau cu elementele recrutate de pe la școlile rurale și catehetice. Singurul lucru ce găsim că a cerut președintele secțiunii de Neamț, Gh. Adamescu, e de a controla mersul învățământului rural din județ ceia ce ministerul de pe atunci aprobă, în următoarea redactare: „Se va răspunde ca ministerul le încuviințează, ceia ce este permis la tot românul de a vizita școlile și le va mulțemi pentru informațiunile ce vor da”. (Adresa 11988 din 19 Ianuarie 1871).

E. Școala Normală din Craiova

În 20 Noembrie 1869 consiliul județan de Dolj luând în samă nevoile județului în ceia ce privește lipsa de învățători la școlile rurale, cum și curentul care stăpânea societatea românească

de pe acele vremi vota înființarea unei școale normale susținută din bugetul județului, după modelul Școalei Normale Carol I din București.

Delegația județană se gândi să dea direcția școalei d-lui C. Olteanu căruia cu adresa No. 214 din 28 Ianuarie i se dă a-
ceastă însărcinare.

Luând modelul Școalei Normale din București, noul director al școalei proiectate înaintează un raport asupra organizării școalei.

Iată în scurte cuvinte planul de organizare.

Scopul Școalei Normale va fi de a crea învățători pentru comunele rurale. În acest scop se vor primi copii de săteni având vârsta între 16—18 ani, și certificatul de 4 clase primare. Intrarea se va face prin concurs, trecut înaintea unei comisii compusă dintr' un institutor, 2 membri din consiliul județan, 2 delegați ai Primăriei, și Prefectul Județului.

Numărul burselor se fixă la 22 pentru anul întâiu.

Cursul școalei urma să fie de 3 ani, cu următoarele obiecte:

<i>Anul I</i>	<i>Anul II</i>	<i>Anul III</i>
L. Română	L. Română	Pedagogia, Didactica,
Religia, Morala	Religia, Morala	Higiena, arta veterinară
Aritmetica	Geometria	Dreptul administrativ
Geografia, Istoria	Geografia, Istoria	Practica
Agricultura	Agricultura	Muzica
Caligrafia, Desen	Istoria Naturală,	Gimnastica
Muzica, corul	Caligrafia, Desen	Ex. militare
Gimnastica	Muzica	
Ex. militare	Gimnastica	
	Ex. militare	

Toate aceste obiecte vor fi grupate în 7 catedre, predate de 7 profesori: 1) Româna—Istoria—Geografia, 2) Religia—Morala, 3) Aritmetica—Geometria—Agricultura, 4) Caligrafia—Desenul, 5) Muzica vocală, 6) Gramatica, 7) Armele.

Școala a început să funcționeze în toamna lui 1870; căci în cursul lunii Septembrie abia intrase 18 bursieri din 22 câți se prevăzuse în buget.

Școala a început să funcționeze cu următorul personal didactic:

C. Olteanu director 200 lei lunar.

I. Bumbăcilă profesor la Liceu a predat Istoria, Geografia și Româna cu 100 lei diurnă.

N. Georgescu preot profesor la Școala Centrală a predat Religia cu 50 lei diurnă.

M. Mărăcineanu profesor la Școala Centrală a predat Matematicile și Șt. Fizico-Chimice cu 100 lei diurnă.

I. Pop guvernor a predat Pedagogia cu 100 lei diurnă.

Isidor Sălăgeanu maestru de Desen și Caligrafie.

Fernando Settellino maestru de scrimă și gimnastică.

Personalul administrativ al școalei era compus din 7 persoane cu diurne lunare de 360 lei.

Anul I școlar se încheie la 16 Iunie și toți elevii în număr de 20 promovează în clasa II.

Anul II de funcționare (1871—1872) a adus ȝhimbări și în regimul școlar, în corpul didactic, și în sporirea numărului burselor.

Se întocmește de directorul *C. Olteanu* un Proiect de Regulament pentru administrația internă, cuprinzător de 20 articole, în care cuprinde: întrebuințarea timpului, disciplina școlară, educația fizică și morală.

Iată în scurt economia acestui regulament, aprobat de consiliul județan :

4½—5 dim. sculară; 5½—7 meditația; 7—7½ dejunul; 8—1 și de la 2—4 lecțiuni; 1—2 masa; 4—5 recreare; 5—7 meditație; 7—7½ cina; 8—9 meditație; 9 culcarea.

Curățenia și serviciul interior îl vor face elevii în echipe de câte 4; ei vor mătura clasele, dormitoarele, aduce apă de băut și spalat.

Câte 2 elevi noaptea vor veghea de strajă câte 2 ore. (art. 1—10) Educațiunea morală e reglementată, în ascultare, resignarea, iubirea de adevăr, stăpânirea de sine, (art. 11—20).

În personalul didactic se aduce următoarele schimbări: În locul lui *M. Mărăcineanu* se numesc 2 profesori: *G. Constantinescu* profesor de Matematici cu 120 lei diurnă și *V. Râmnicăanu* profesor de Agricultură și Istoria Naturală cu 120 lei diurnă. Se aduce maestru de muzică pe *I. Pudil*, cu 50 lei, anul I nefind maestru, iar *Pr. I. Alexandrescu* e rânduit cu oficiul religios al internatului cu 30 lei diurnă.

Se sporesc bursele cu 10 pentru anul II.

În total pentru anul al II-lea de funcționare budgetul Județului Dolj prevede pentru Școala Normală 33900 lei, din care 9960 Corpul didactic 2000 personalul administrativ, 5548 lei hrana câte 60 bani pe zi de elev, 5000 lei încălțăminte, restul chirie și material.

Școala a funcționat în localul d-nei Zamfira I. Broșteanu cu chirie de 2350 lei pe an.

Orarul de distribuirea lecțiunilor prezintă o anomalie, din cauză că unele cursuri erau puse în oare cu totul nepotrivite, din cauză că aceiași profesori predau și la alte școli în oraș și își așezau oarele după timpul liber de care dispuneau.

Așa găsim cursuri între 12—1, cum e Matematica Lunia, Mercuria și Vineria de la 11—1.

Dăm drept dovadă orarul pe 3 zile :

	<i>Clasa I</i>	<i>Clasa II</i>
Luni :	8—9 Desen	—
	9—10 L. Română	Desemn
	10—11 Religia	L. Română
	11—12 Aritmetica	—
	12—1 —	Geometrie
	3—4 Gimnastica	
Marti :	8—9 Muzica Vocală	
	9—10 —	Higiene
	10—11 —	—
	11—12 —	Șt. Naturale
	2—3 Geografia	—
	3—4 armele	
Mercuri :	8—9 Caligrafia	—
	9—10 L. Română	Desen
	10—11 —	L. Română
	11—12 Aritmetica	—
	12—1 —	Geometria
	2—3 —	Istoria
	3—4 Gimnastica	

Mai rău orar de cât la o școală particulară !

În cursul anului 1872—1873 budgetul județului Dolj prevede frumoasa sumă de 48075 pentru întreținerea Școlii Normale.

Se înființase acum și anul al III-lea, iar școala funcționa cu 13 profesori :

Director. Istoria și Geografia, L. Română și Pedagogia, Matematici, Fizica, Șt. Naturale și Agricole. Contabilitatea Agricolă, Medicina și Higiena, Religia. Desemnul și Caligrafia. Muzica, Armele cu Gimnastica, Perfectul de studii, Una limbă modernă cu 3 lecții pe săptămână.

Corpul didactic suferă o mică schimbare ; așa în locul d-lui I. Pudil a funcționat dl. I. Ilarian pentru muzică în 1872, iar dl. I. Metroni a predat cursul de Pedagogie Dr. Economu s'a oferit cu predarea cursului de Medicină și de Higienă de la 5 Maiu, iar ca medic curant a fost însărcinat dr. Caligari.

Cu complectarea anului al III scoala a început a deveni pentru bugetul Județului o sarcină prea grea. De aceea ca măsură de economie s'a dispus a nu se mai primi elevi pentru cl. I în toamna anului 1872 ; și deci scoala a funcționat de fapt numai cu 2 clase (clasa II, 10 elevi, și clasa III, 18 elevi).

În vara lui 1873 nu rămăsese în școală de cât 10 elevi, promovați în clasa III și școala dăduse 18 absolvenți, prima serie.

Cea întâiu măsură ce se luă de prefectul județului și de consiliul județan a fost ușurarea sarcinilor bugetare cu școala Normală.

Pentru anul 1873—1874 se votă un buget de 25872 lei de unde în 1872—1873 fusese de 48000 lei, reducere aproape la jumătate. Se fixase bursele la 30, în loc de 40 ; clasa II de fapt nu funcționa, căci s'au primit din nou pentru clasa I-a, 18 bursieri.

Reducerea cea mai mare a fost la personal. De unde în 1873 se prevăzuse 13 profesori ; în ședința de la 16 Aug. 1873, consiliul județan dus de ideia *unității învățământului*, a votat gruparea catedrelor în 3 :

1) *Grupa literară*, cuprinzând : Pedagogia, Limba Română, Istoria, Geografia, Religia, Morala, Dreptul administrativ ; în total 7 discipline.

2) *Grupa științifică* cuprinzând : Matematica, Șt. Naturale, Agricultura, Arpentajul ; în total 4 discipline.

3) *Grupa accesoriilor* cuprinzând : Higiena, Veterinara, Desenul, Caligrafia, Muzica, Exercițiile : în total 6 discipline.

Consiliul merse mai departe ; distribui obiectele pe clase, și fixă și orarul redus.

Iată economia Programului și a orarului.

Pedagogia cu Didactica anul II III câte 3 oare	=	6 oare
Religia anul I, II, III câte 1 oră	=	3 "
Istoria anul I, II, III (3+1+1)	=	5 "
Geografia în anul I, II, III câte 1 oră	=	3 "
Limba Română anul I, II, III (3+2+1)	=	6 "
Matematica " " " (3+2+1)	=	6 "
Fizico-Naturale " " " (3+1+2)	=	6 "
Agricultura " " " câte o oră	=	3 "
Desen, (" " " câte 1 oră	=	3 "
Caligrafia (" " " câte 1 oră	=	3 "
Igiena, Veterinara Dreptul, clasa III	=	3 "
Armele Duminica	=	3 "
Total		47 oare

Repartizând pe cele 3 grupe găsim că grupa literară avea de predat 24 ore pe săptămână; grupa științifică 15 ore pe săptămână, iar grupa accesoriilor numai 8 ore pe săptămână.

Din această întocmire de program și orar, directorul școalei își dă demisia, căci n'a putut primi această combinare. La 27 Sept. 1873, cu adresa No. 12954, dl. C. Olteanu e desărcinat de la direcția școalei și se numește director pe dl. Gh. Constantinescu, profesor la Liceu. El primește noua combinație și tot atunci se fixază și personalul didactic, cum urmează:

I. Bumbăcilă ia grupa literară toată cu 24 oare pe săptămână, Gh. Constantinescu ia grupa științifică cu 15 oare pe săptămână.

Iar pentru grupa accesoriilor continuă a predă domnii:

Selăgeanu (Caligrafia, Desenul), Ilarian (musica vocală), Beitter (armele) Settellino (gimnastica) și Roscovski (Higiena și Veterinara).

Elevi erau 19 în clasa I a și 10 în clasa III-a, căci clasa a doua lipsi.

Pe lângă interni a început a se primi și externi. Așa în 1874 — 1875 școala a funcționat cu clasa I și II, și n'a dat nici un absolvent în vara anului 1875, și la adresa Ministerului că de ce n'a dat școala absolvenți, direcția răspunde că „s'a neglijat a se primi bursieri (!)“

De fapt nu s'au primit bursieri mulți; căci mijloacele bănești nu mai îngăduia un număr așa de mare.

În toamna lui 1875 se primesc în clasa I numai 2 bursieri și restul de 8 externi, (clasa III, 15 elevi, clasa II, 13 elevi, și

clasa I, 2 elevi bursieri—total 30 elevi). În alți ani s'au primit numai externi în clasa II (20 elevi în 1878).

Pe când dar nevoia de economii la județ cărpia așa de îngust funcționarea scoalei normale, vine statul și organizează scoalele normale pe cursuri de 4 ani (Monit. Off. No. 238 din 1876).

Ca îndrumare pe o nouă cale de disciplină pedagogică e că încă din toamna lui 1875 după o adresă a revizorului de atunci Radu Popescu se admise ca elevii clasei III să frecventeze scoalele primare din oraș în vederea practicei pedagogice.

Inmulțirea anilor de studiu a adus după sine neputința de a se menține catedrele clasate în 3 grupe.

În corpul didactic se făcură mai multe schimbări și adause, *Dr. Caligari* muri în 17 Mart 1875, *I. Mateescu* de la Liceu fu însărcinat cu predarea cursului de Fizică; *Gr. Constantinescu* procuror predă gratuit cursul de Drept Administrativ și Constituțional, *T. Măciucă* e rânduit profesor de L. Română și imediat apoi vine *D. Popilian*.

Pe lângă inmulțire de profesori și diferențiere de catedre, vin și cerințele pentru sporire de salariu, și anume 200 lei în loc de 100. În budget s'au sporit lefurile cu puțin și după 1880, căci pe vremea războiului făcându-se greu față nevoilor, chiar profesorii se adună și încheie un proces-verbal, prin care declară că vor continua de a face cursurile regulate, urmând ca plata să se facă când se va putea și cum se va putea.

Iată mișcarea făcută în corpul didactic de la 1877—1890.

Gh. Constantinescu sta în directorat până la 1881, când îi urmează în direcție dl. *I. Bumbăcilă*. Dânsul a predat Matematica, Pedagogia, și cu mici intermitențe, revine apoi tot d-sa, până la sfârșitul scoalei.

I. Bumbăcilă a fost unul din cei mai legați de scoala normală și a predat când grupa literară completă, când numai Istoria și Geografia.

Sc. Mateescu a rămas iarăși legat de școală predând St. Naturale și agricole, cum și apoi L. Română, urmându-i la St. Naturale d. *I. Păsăreanu*, adus de la Târgu-Jiului, și care funcționează și azi la șc. normală a statului.

Dr. St. Roscovski, rămâne iarăși până la finele scoalei, predând Higiena, Veterinara și Medicina, cu o mică intermitență a d-lui *Dr. Banciu* în 1882.

D. I. Popilian a predat *L. Română*, fiind urmat apoi de dl. *Sc. Mateescu* care predă acest obiect până la finele scoalei.

Pr. N. Georgescu a predat *Religia* până la sfârșitul scoal

D. Căpreanu a predat *Dreptul Constituțional și Administra-*
tiv, urmat apoi de *Gh. Columbeanu*, care stă până la sfârșit.

Fr. Senttelin a predat *gimnastica* până la sfârșitul scoalei.

Isidor Sălăgeanu a predat *Desemnul și Caligrafia*, urmându-i către sfârșitul scoalei dl. *Em. Burbea*.

I. Ilarian a predat *Muzica*, urmându-i în 1882 *Gh. Ștefănescu*, iar către sfârșit dl. *Gh. Simoni*.

În privința numărului de absolvenți ce a dat această Școală Normală în cursul duratei sale (1870—1892), găsim date exacte în matricolele școalei, foarte bine păstrate, cum și în diferite rapoarte a direcțiunii școalei.

În Raportul No. 79 din 15 Maiu 1885, directorul școalei *I. Bumbăcilă* raportează că de la 1870, până la 1885 au absolvit școala 112 elevi, din care au îmbrățișat cariera de învățător, potrivit angajamentului încheiat 102 absolvenți, iar restul de 10 au devenit agricultori sau speculanți, și unul din ei dl. *Ilarie Marian*, primar în Calafat și deputat al Doljului.

Complectând aceste date cu arătările matriculelor de la 1885/86 încoace reiesă că școala a mai funcționat complet cu 4 clase până la 1888 toamna, când nu s'au mai primit elevi în clasa I, și s'a desființat și internatul. În adresa Prefecturii pentru desființarea internatului, dl. *I. Bumbăcilă* director spune aceasta: „desființarea internatului Școalei Normale nu este de cit o desființare deghizată a însăși școalei“.

Deja din toamna lui 1887 nu se mai primise de cât 7 interni în clasa I-a, iar în vara lui 1889 cu adresa No. 6007 din Iunie 30 Consiliul județan face cunoscut direcției Școalei Normale că nu s'au prevăzut în budgetul județului de cât cheltuelile pentru 3 luni cu întreținerea Școalei Normale, și că dar pe ziua de 1 Iulie 1889 școala este și rămâne desființată.

„Subsemnatul zice adresa—consecinte încheerii comitetului vă invită cu onoare să bine voiți a pune în vedere întreg personalului didactic și de serviciu al școalei că pe ziua de 1 Iulie

a. c. să înceteze din serviciu, comitetul ne mai având mijloace să retribuească acest personal“.

Budgetul județului pe 1888—89 prevăzuse 21659 lei pentru Școala Normală.

La această adresă consiliul profesorilor școlii se adună și dezbătând chestia desființării școalei hotărăsc a continua cu predarea *gratuită* a cursurilor și mai departe, cerând de la județ a se pune la dispoziție *local, lemne și servitor*.

În adevăr controlând cele 6 volume a condicilor de prezență (1872 Dec. 23—1890 Dec. 10) constatăm că s'a continuat cursurile până la 1890 Decembrie 10, când se încheie cu totul predarea gratuită.

Deja în 1889—1890 școala a funcționat cu 2 clase (clasa III și IV) iar în 1890—91 numai cu un clas (clasa IV-a), dar și acela foarte neregulat. Matricula în schimb a început a scrie și pe anul 1891—92 elevii clasei IV, dar nu se vede trecută nici o notă, ceea ce arată că școala a încetat definitiv în toamna lui 1891, pentru a se deschide peste un an de stat, în forma cum funcționează astăzi.

Din viața, care a trăit-o această școală, nu am putut cu lege date exacte, căci pentru aceasta se cere să cunoști pe cei ce au urmat cursurile ei.

Regimul internat a fost predominant și faza ei de progresare corespunde tocmai sacrificiilor mari date pentru regimul internatului. În măsura în care s'au introdus externii, decăderea școalei a fost simțită, cum vom avea prilejul a o vedea și la altă școală normală ca la cea din Târgu Jiului.

Cărțile didactice după care se învăța erau cele ale timpului. Nu am putut da o listă a lor, căci îmi lipseau datele.

Practica agricolă a suferit la școala normală din Craiova, cum și azi chiar suferă, cu tot terenul dat în jurul școalei. Pentru acest scop dau mai jos un pasaj dintr'un raport al directorului școalei tocmai asupra întinderii ce câtă să se dea practicei agricole, și starea în care se afla dânsa. Dl. I. Păsăreanu profesorul de agricultură și naturale, adus de la T. Jiu după ce organizase acolo pe o scară destul de mulțemitoare grădina Școalei, a trebuit să înceapă de la capăt, dar fără mult folos, cum și azi se vede:

Într-o țară agricolă prin eselență cum este România, stu-

diul agriculturii pentru populația rurală este de o imoanță ce nu mai are nevoie de demonstrat. Inșă și aci ca în toate, teoria fără practică nu conduce la nici un rezultat trainic; practica agricolă, cultura diferitelor soiuri de plante și anume cultura rațională, sistematică este aceea ce învățătorul trebuie s'o învețe și să se silească a introduce între consătenii săi. Este dar evidentă necesitatea unui teren de aplicație pentru elevii normalişti. Admițându-se, precum nu mă îndoesc, această idee, ar mai fi nevoie de oarecare alocățiuni pentru uneltele de lucru și pentru diverse semințe. Pe acest teren s'ar putea înființa în mod sistematic și o școală de pomi roditori și de arbori de ornament; din acești pomi să se dea normaliştilor absolvenți, deveniți învățători, un oarecare număr de pomi, cu îndatorire a-i plânta lângă școala sa căutând a-i înmulți și a deștepta și în săteni plăcerea pentru atari ocupațiuni folositoare. Cu chipul acesta într'un timp nu prea depărtat putem spera să vedem dispărând acea priveriște desgustătoare ce înconjoară localurile celor mai multe școale rurale, de care astăzi murdăria și selbăcia par a fi neseparabile. Chiar actualii învățători normalişti să fie împărțâșiți după puțință din aceste școale de pomi în condițiunile de mai sus, și după 5 sau cel mult 10 ani s'ar resimți influența binefăcătoare a unei asemenea măsuri, precum s'a întâmplat și aiurea ca un singur învățător prin stăruință și exemplul său să schimbe viața unui ținut întreg. Atunci cu drept cuvânt vom putea spera că nuditatea și goliciunea atât de caracteristică satelor noastre, remarcată aproape de toți străinii, căți au vizitat țara, să fie înlocuită prin plantațiuni nu numai plăcute vederii, dar și mănoase; atunci chiar condițiunile de salubritate s'ar îmbunătăți. Locul cel mai potrivit pentru acsșt scop fiind și destul de spațios și alături cu grădina școalei, nu ar mai lua elevilor timpul cu ducerea și întoarcerea, ci ei ar putea utiliza orice moment liber, pe lângă aceasta el prezentând și vale și deal e propriu pentru toate culturile—este cel din dosul școalei care se întinde până în ulița de lângă spitalul Știrbei și formează un trup cu localul școalei Normale aparținând d-lui Geanoglu și care s'ar putea închiria cu o modestă sumă“.

În fine ca educație internă, am găsit instructiv o întimpinare ce direcția școalei face comitetului permanent tocmai în felul cum înțelegea să se reglementeze munca gospodărescă în internat, și câtă parte să ia elevii la satisfacerea nevoilor lor de locațiune. Și fiind că cele practicate la Craiova de la început, par a fi de actualitate, le dăm loc în întregime de și sunt 23 ani de atunci. (Raport No. 10 din 3 Febr 1883):

„Era un principiu, o normă constituțională care a predominat la organizarea actualei școale Normale, principiu care dicta

ca elevii normaliști să îndeplinească singuri toate serviciile cu privire la trebuințele lor personale, precum: aducerea apei de băut, tăerea lemnului trebuincioase în clase și dormitoare, măturarea claselor și dormitoarelor, etc. Am azistat la memorabilele ședințe ale consiliului județan din 1869 care au discutat înființarea și din 1870 și mai încoace care au discutat organizarea scoalei. Intențiunea fondatorilor scoalei Normale, ideia lor fundamentală și conducătoare a fost a da elevilor acestei scoale toate cunoștințele necesare unui învățător în timpul de față, iar încolo a nu schimba nimic din deprinderile și obiceiurile fiilor de săteni, care după un scurt timp urmează a se întoarce la ai lor, adică tot la săteni. Onor d. G. Chițu, voia ca normaliștii să mănânce mămăligă, să se îmbrace cu dimie și să facă toate lucrările relative la trebuințele lor proprii, ca să nu uite un singur moment că sunt fii de săteni. „Nu voi, zice d sa, să iasă din această școală coconăși.“ Munca nu numai nu umilește și nu dezonoarează, dar înalță și înobilează pe om; numai lenea este rușinoasă și blamabilă.

În acest spirit s'a lucrat, de atari cuvinte s'au condus fondatorii scoalei normale, așa au stabilit ei, și așa s'a urmat de când există școala și până astăzi. Nu este o inovațiune introdusă de mine. Am fost neînterupt la șc. normală profesor de la înființarea ei; sunt al III-lea care ocup postul de director și știu că așa s'a urmat sub cei doi predecesori ai mei și așa am urmat și eu“.

F). a) Școala Normală din Târgul Jiului.

Unul din județele, care și-au impus sarcini mai grele pentru dezvoltarea învățământului normal, și care a cules roade mai bune, a fost județul Gorj. Datorită întrecerii unor oameni de bine, cum a fost pe vremuri Pleșoianu, s'a produs în micul orașel al Jiului o mișcare culturală, care și azi își vede roadele în frumosul muzeu, care face cinste și țării și orașului, unde este așezat.

Începuturile scoalei normale din Târgu Jiu se confundă cu a unei școli reale de băeți, deschisă în 1869. Deja de câțiva ani mai înainte de deschiderea școli normale, județul prevăzuse în bugetul său burse pentru trimeterea a 6 elevi normaliști în școala normală din Craiova, pentru a deveni învățători sătești, cu bursă a 900 lei vechi—total 5400 lei. Iar burse și ajutoare se văd figurând în sumă de 14917 lei și anume: o bursă pentru medicină, pentru inginerie, pentru conductor, pentru un

agronom tocmai la Herestrău «și 4800 lei bursa d-nei Ecat. C. Stanciovici pentru ca prin învățătura ce va face 4 ani în străinătate să devie institutoare acelui județ pentru școala de sex feminin».

În acet mediu așa de folositor îngrijirii de preparare a tuturor elementelor chemate a satisface nevoilor obștești ale județului Gorj (medic, inginer, conductor, agronom, institutoare, învățători), în budgetul lui 1869 se prevede $\frac{16800 \text{ lei}}{6222 \text{ lei}}$ ca fond «pentru instituirea a 2 clase reale pe lângă școala primară a urbei, cum și 3703.70 pentru instituirea unei școli de agricultură și o fermă model în județ».

Imediat ce s'au prevăzut mijloacele budgetare, s'a și publicat concurs pentru ocuparea celor 2 catedre, cu care avea să înceapă cursul real, alipit la școala de băieți No. 1.: L. franceză și L. Română. Concursul se ține în Craiova și deja la 16 Oct. 1869, concursul era terminat și cei 2 candidați reușiți; dl. Gr. Căzănescu pentru L. Română și Gh. Safirim (actualul Episcop de Roman) pentru L. Franceză» cum se cetește în adresa No. 13300 din 16 Oct. 1869, către Primăria de Jiu, prin care se face cunoscut numirea provizorie a celor doi profesori titulari.

Ministerul nici nu știa cui să se adreseze și credea că Primăria a mijlocit înființarea școlii reale, pe când ea de fapt dăduse numai mobilierul și încălzitul¹⁾. Se înscriesese pentru anul I numai 3 elevi²⁾.

Inecheerea ce se pune pe această adresă de la minister e hotărâtoare: „Conținutul din acest ordin neprivind pe primărie, de oare ce această școală este înființată din inițiativa comitetului permanent, dispunem punerea ei la dosar“.

1) În darea de samă făcută la premii în anul 1870 la institutul de fete Săvoiu găsim aceste cifre: 195 elevi clasa I primară băieți, 104 (cl. II), 67 (clasa III), 43 (clasa 4-a); 3 (clasa I școala reală); 7 elevi școala privată de l. germană; 27 fete la clasa I școala primară fete, 12 (clasa II), 10 (cl. III), 10 (clasa I. II din internatul Săvoiu), 7 (cl. III), 5 (cl. IV), 4 (cl. V). În total 494 elevi și eleve.

2) Adresa No. 1573 din 17 Sept. „iar pe de alta s'a invitat dl. institutor superior ca să părăsască camerele ce se ocupă de d-sa încăperile șc. primare, a rămâne libere pentru trebuințele elevilor ce să aduc pentru învățătura în clasele reale“. Iar mai jos: „că acele încăperi ce s'au destinat pentru învățătura claselor reale“ „și după cum au avut bună voință de au făcut marea punere la cale în înființarea claselor reale în interesul fiilor tineri ai districtului, așa să alocă în budgetul județului sumă pentru locuința directorului“.

Cei 2 profesori au început cursul în Oct. 1869; și leafa rânduită a fost: 259 lei lunar profesorului de L. Română, și 222 lei profesorului de l. franceză.

În al doilea an (1870—1871) școala a mai primit 7 elevi și s'a adăugat un profesor de l. germană pentru 4 luni cu 222 lei salar lunar; așa că budgetul școalei pe 1871 a fost de 6666 lei, 52 bani.

În al treilea an (1871—1872) au mai frecventat cursurile școalei alți 10 elevi; în total dar în cei trei ani de funcționare a școalei reale au urmat cursurile 20 elevi.

Primăria nu era chemată de cât a da încălzitul și mobilierul, iar locuința era în sarcina județului ³⁾.

Și în adevăr în budgetul pe 1870 găsim prevăzute aceste sume: servitor la școala reală 240 lei, ajutor la chiria șc. reale 329; lemne la șc. reală 100, spese la șc. reală 60, cancelaria șc. reale și primare 400;

La început școala primară fiind la un loc cu primăria, se iviră multe inconveniente; când s'a adaus și clasele reale, și îndepărtarea directorului din localul școalei. De aceia încă din 26 Aug. 1870 Gh. Safrim directorele școalei reale face raport la județ ca să se închirieze alte case ale d-lui C. Piscureanu — *ca să nu mai fie în localul primăriei*.

Ideia înființării claselor reale nu satisfăcea pentru moment nici o nevoie obștească. Cu cei 10—20 elevi din cele 2 clase reale nu se urnea cultura. De aceia utilitatea acestor clase reale fără scop definit fu reluată la discutat în ședințele consiliului județan și se hotărî după propunerea membrilor din comitetul permanent a se transforma—începând din toamna lui 1872—școala reală în școală normală cu internat, ba se și rândui o comisiune care avea să institue un regulament de administrație interioară a școalei, cum și un orar. Propunerea fu aprobată apoi de consiliul general de instrucție și se hotărî ca de la 1 Sept. 1872 să înceapă a funcționa școala normală cu profesorii de la școala reală. De altfel istoricul acestei transformări îl cetim în raportul No. 5 din 2 Febr. 1873 adresat Ministerului și care sună astfel:

3) În raportul No. 34 din 8 Oct. 1869. Directorul școalei primare T. Petrescu zice: „La 15 ale curenteii luni urmând a se întruni consiliul județan, va trebui a se închiria din fondul casei județene încăperi pentru școala reală, rămânând în sarcina consiliului comunal numai încălzitul și mobilierul“.

Domne Ministere !

La ordin D-v. No. 764 din 24 Ianuar anu curent venim cu onoare a vă înainta Indicele cerut și a Vă da încă și următoarele deslușiri despre Școala Reale.

La întâi D-bre anul școlar 1869—70 s'a deschis pentru prima oară în această urbă școala numită Reală, întreținută din fondurile județului, Primării. Profesorii cu cari s'a și deschis școala au fost doi, adică : Dl. Grig. Cășănescu de L. Română și subsemnatul de cea Francesă. În numitul an, am început lecțiunile cu clasa I, rămânând ca treptat pe fie-care an ce va urma să se înființeze și cele-l-alte până la numărul de patru clase cerute de Programa școalei. De atunci și până la finele lui August anul expirat 1872, a continuat a funcționa școala tot cu numiții doi Profesori și numai cu clasa I-a. Nu s'au înființat și cele alte trei clase din cauza micului număr de elevi, după cum se poate vedea și din alăturatul de acesta Indice. În urmă văzând Onor. fondatori că școala aceasta reală nu'și ajunge scopul, am cerut și căpătat în anul trecut voia de la acest Onor. Ministeriu ca să o transforme în școala Normală după cum este cea de aci din capitală. Și de la 1 Septembrie trecut, funcționează actualmente ca Normală și tot cu o asemenea numire de o cam dată tot pe foști 2 profesori.

Bine-voiți vă rog D. M. a accepta pe lângă acestea și asigurarea prea distinsei mele considerațiuni.

Directore (s.) *G. Saffirim*

Pe lângă obiectele ce se predase la școala reală, se propunea în cl. I Normală Religia, Agronomia și Muzica. Gh. Săfirim se oferi a da gratuit cursul de Șt. Naturale și Agronomia, iar Gr. Cășănescu acel de Religie.

Tot în toamna lui 1872 (adresa Nr. 2237 din 11 Sept. 1872) se înființă un internat alipit pe lângă școala Normală. Director al internatului fu numit dl. St. Sadoveanu, institutor, căruia impunându-se a preda și Religia el o refuză.

Pentru trebuințele internatului s'au închiriat casele D-nei Maria Brașovanu cu 80 galbeni pe an chirie, unde se mută și școala din localul primăriei.

Consiliul județian împreună cu prefectul se îngrijiră pentru elaborarea unor statute și regulamente, a căror economie e aceasta :

A) *Regulamentul de primirea elevilor în școală* prevede : 1) regimul internat, 2) se vor primi câte 5 elevi din fie-care plasă a județului Gorj. 3) comisia examinatoare se va compune din prefectul județului ca președinte, din un delegat al județului,

dintr'un institutor și medicul. 4) Se vor primi numai fi de săteni cu vrăsta între 16 și 20 ani, având 4 clase primare, sănătoși, cu fizic frumos, cu certificat de bună purtare și cu angajament a servi ca învățători în județ cel puțin 6 ani cu 40 lei leafă lunară. 5) elevii vor fi bursieri. 6) modul primirii ca bursieri e concursul. 7) Comitetul permanent în schimb se obligă a îndatora ca comuna unde învățătorul va funcționa să facă local propriu de școală cel mult în 3 ani de zile. 8) Județul va elibera certificatul de absolvire nu la isprăvitul școalei, ci după ce va funcționa un an ca învățător.

B) *Programele de studiu* se întocmesc pe cursuri de 3 ani și anume :

<i>Anul I,</i>	<i>Anul II</i>	<i>Anul III,</i>
L. Română		Pedagogia
Religia și Morala		Didactica
Aritmetica	Geometria	Higiena
Geografia		Arta Veterinară
Istoria		Dreptul Administrativ
Agricultura		Practica Pedagogică
Caligrafia		
Desenul		Obs. Elevii anului al
Muzica		III-lea vor face pe re-
Gimnastica		petitorii celorlalți 2 ani;
Armele		și anume iarna; iar
		vara vor vizita școlile
		primare din oraș.

C) *Programele analitice* se vor face pe fie-care obiect.

D) *Budgetul școalei Normale* se fixează pentru anul I (1872—1873) la suma de 22070 lei, din care personalul 15000, iar materialul 7070, și anume :

Vor fi 5 profesori cu leafă de 3840 lei, 3120, 3000 lei și 1920 lei, iar la material va fi hrana a 30 elevi interni 4950 lei.

E) *Regulamentul de ordine* cuprinde următoarele 13 măsuri 1) elevii vor fi împărțiți în grupe de 10 supt un caporal; clasa va avea un chestor; chestorii vor sta direct supt controlul profesorilor și directorului. 2) Erarhia acestor grade va fi riguros observată. 3) Intrebuințarea timpului: scularea la 5 dimineată, 4—7) meditația în clasă, la mâncare (caporalul cu compania lui), la culcare; 8—13) ordinea la biserică, excursiunea, gimnastica, ex. militar, penalități (muștrarea, postirea, închisoarea și eliminarea).

F) *Statutele de organizare* ale școalei Normale au 7 capitule cu 28 articole și cuprind: 1) scopul (prepararea de învățători apți pentru școlile rurale). 2) organizarea (3 ani, internat, obiec-

tele de curs). 3) recrutarea elevilor (4 clase primare, săteni, 16 ani, angajament pe 6 ani 4) administrarea școalei (director, monitori, atribuțiile directorului). 5) Consiliul școlar. 6) Examine și vacanțe. 7) regulamente de administrare pentru fie-care lucru.

Cu astfel de măsură școala normală începu a funcționa bi-nișor cu cei 2 profesori de la școala reală, Gr. Căzănescu și Gh. Safirimu, care își împărțiră studiile.

Elevi bursieri au fost 18 în anul I.

Se vede că nefiind mare deosebire între cursurile reale și normale, elevii anului I real din 1871—1872, trecură în al 2-lea an normal în 1872—1873, după cum sună adresa direcțiunei școalei din 6 Sept. 1872 către Președintele consiliului județan :

„Conformându-ne adresei Dv. No. 6747 atât subsemnatul cât și dl. Gr. Căzănescu începurăm a funcționa la această școală de la 1 Sept. curente. Numărul elevilor clasei I s'a urcat până azi la 16, *Până să urmeze 6 școlari în clasa II, din cei ce au urmat cu succes anul trecut cursul clasei I*, e bine a grăbi înființarea internatului, și a închiria un local, în care să se țină în sale deosebite prelegerile claselor I și II“.

Și în adevăr în statistica întocmită de prefectul Moscuna At. ne dă pe anul 1871—1872, *10 elevi*; iar pe 1872—1873 *15 elevi*. Din cei 16 elevi ai clasei reale, au trecut în toamna lui 1872, abea 6 în clasa II normală, și pentru ei s'a închiriat și sală deosebită, ca să nu țină curs la un loc cu elevii clasei I-a.

Cu începerea anului școlar 1873—1874 cursurile se fac pe 3 ani și corpul didactic se rădică la 5 profesori, și anume, Gh. Safirimu, Ion Păsereanu, Pr. Căzănescu, Gr. Ștefulescu, Cr. Negrescu (gratuit) și I. Stănescu,

Materiile și le împart astfel.

Gh. Safirimu a predat: L. Română (I³. II³. III³) Istoria, Geo-grafia (I³. II³. III³) și Higiena II².

Gr. Căzănescu a predat: Matematica, I³. II³. III³. Fizica III² Chimia, Meteorologia, III². Religia I³. II³. III². Desen și Caligrafie I³. II³. III².

Ion Păsereanu a predat Șt. Naturale, Agricultura și Peda-gogia.

Cr. Negrescu, medic veterinar a predat veterinara și Hi-giena (gratuit)

I. Stănescu a predat muzica bisericească, gramatica și exer-cițiile militare.

Nu puțin interes presintă și orarul școalei, cu 2 ore de clas-dimineața și 2 oare după prânz.

Clasele	orele	Luni	Marți	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
I		Română	Ist. Geografia	Română	Ist. Geografia	Română	Ist. Geografia
II	8—9 ¹ / ₂	Matematica	Religia	Matematica	Religia	Matematica	Religia
III		Agricultura	Fizica	Pedagogia	Desen	Agricultura	Fizica
I		Zoologia	Matematica	Zoologia	Matematica	Zoologia	Matematica
II	9 ³ / ₄ --11	Română	Istoria	Română	Istorie	Română	Istoria
III		Matematica	Religia	Matematica	Pedagogia	Matematica	Religia
I		Desen	Botanica	Caligrafia	Agricultura	Desen	Botanica
II	2—3	Agricultura	Higiena	Naturale	—	Agricultura	Higiena
III		Română	Istoria Geografia	Română	Ist. Geografia	Română	Ist. Geografia
I		Religia	—	Religia	—	Religia	—
II	3 ¹ / ₄ --4 ¹ / ₂	Desen	—	Caligrafia	—	Desen	—
III		Veterinara	Chimia-meteorologia	Veterinara	Caligrafia	Veterinara	Chimia-meteor.
	4 ¹ / ₂ —5 ¹ / ₂	Musica biseric.	Gimnastica	muzica	Gimnastica	Muzica	Gimnastica

Socotind timpul ocupat cu clasele de fie care profesor vedem că: *Gh. Safrim* avea 20 oare de curs pe săptămână.

Gr. Căzănescu avea 29 oare curs pe săptămână.

I. Păsereanu avea 15 oare curs pe săptămână, iar ceilalți din ce în ce mai puțin.

Până la finele anului școlar pe 1873—1874 s'au mai numit următorii profesori:

Preutul *P. Ștefulescu* pentru Religie de la 25 Sept. 1873 cu 100 lei salar lunar.

Gr. Negrescu medic veterinar ia și Higiena pe lângă Veterinarie.

Pe ziua de 24 Decembre 1873 *Gh. Safrim* își dă demisia și de la catedră și de la direcție; și cu suplinirea catedrei de partea liierară e însărcinat *N. Iunian*, iar la direcția școalei e însărcinat *Gr. Căzănescu* pe ziua de 1 Ianuar 1874.

La sfârșitul anului 1874 se rânduiește o comisie din partea județului compusă din *D. Pleșoianu*, *C. Stanciovi*ci și protopopul *St. Nicolaescu* care vine și azistă la examene și încheie raport de situația școlară. Din acel raport cetim care era corpul didactic la finele anului 1874:

St. Sadoveanu, director internatului, a predat Pedagogia.

Gr. Căzănescu a predat Matematica, Fizica, Chimia, Desen și Caligrafia.

N. Iunian a predat *L. Română*, Istoria, Geografia și Dr. administrativ.

I. Păsereanu a predat Agricultura, Zoologia, Botanica și Mineralogia.

Pr. P. Ștefulescu a predat Religia.

C. Negrescu medicul veterinar al județului a predat Veterinaria.

I. Stănescu a predat Muzica.

Căpitan *Popescu*, comandantul dorobanților a predat Exercițiile militare.

Tot în acel raport cetim și lista premianților și vedem că prima serie de absolvenți ai școalei Normale de Gorj a dat 2 elevi:

Ciobanu C. premiant I.

Bircan Nic. " II.

Budgetul școalei a fost următorul:

1872—1873 în sumă de 16.155 lei

1873—1874 " " " 17.966 "

1874—1875 " " " 18.677 "

Iată cum erau repartizate cheltuelile

2 profesori a 260 lei lunar

1 profesor a 250 " "

1 profesor a 200 " "

Directorul internatului 200 lei lunar.

3 persoane de serviciu câte 50 lei lunar.

30 elevi bursieri a 360 lei pe an.

Iar proporția între cheltuelile școalei și ale internatului era:

	Școala	Internatul
1873/74	8380	9586.50
1874/75	8420	10257.

În anul școlar 1874—1875 mișcarea populației școalei era aceasta:

Clasa I 15 elevi.

Clasa II 10 elevi.

Clasa III 18 elevi.

De-abia școala Normală apucase a da 2 absolvenți în vara lui 1874 și deja consiliul județian prin budgetul nou pe 1875—1876 (1 Ianuarie) hotărâse ca școala Normală să ție numai 6 luni (1 Ianuarie—1 Iulie), și restul de 6 luni să se transforme în gimnaziu, care urma să se deschidă pe ziua de 1 Sept. 1875.

În mintea celor de atunci gimnaziul ar fi satisfăcut mai mult interesele orășenilor din Târgu-Jiu pentru că li se înlesnea cultura secundară acasă la ei, pe când școala Normală satisfăcea interesele județului având o chemare specială, apoi numărul elevilor era prea restrâns și regimul de internat; apoi și cheltuelile budgetare din ce în ce mai anevoioase mai ales cu internatul.

Votul consiliului județian fu referat ministerului de interne; Acesta înaintează Ministerului de Instrucțiune cu adresa No. 1003 din 18 Ianuarie, 1875 asupra celor hotărâte, pe care ministrul de atunci dl. Tit. Maiorescu pune rezoluția: «avizul nostru este să se continue ca și în trecut numai cu școala normală»; apoi continuă 2 rînduri pe care singur ministrul le-a șters fiind un fel de angajament, pe care împrejurările politice de pe atunci nu l'au îngăduit să-l îndeplinească: «urmînd ca după noua organizare a instrucțiunii publice să se înființeze și gimnaziu dacă va fi trebuință».

În vara lui 1875, absolvesc 17 elevi școala, și toți intră ca învățători la școalele rurale din județ.

Gîndul însă al membrilor consiliului județan s'a realizat în parte, căci din toamna anului 1875 a început a se primi și externi.

Iată populațiunea scoalei pe anul școlar 1875 | 76.

Clasa I 25 elevi, din cari 12 externi și 13 interni.

" II 8 " " " 1 " " 7 "

" III 10 " " " 2 " " 8 "

Total 43 elevi, din cari 15 externi și 28 interni.

Din acești 43 elevi 28 au fost bursieri, potrivit budgetului scoalei, iar 15 externi. Din aceștia 3 erau în clasele a 2-a și a 3-a; și îngăduiți a urma cursurile ca externi, de oarece perdeau bursa, iar din nou s'au primit deodată 12 externi în clasa I-a.

În cursul anului 1876 s'a modificat cu totul caracterul școlilor normale, înființându-se anul al 4-a.

Potrivit acestei noi organizări, s'au publicat și noi programe (Monit. Off. No. 288 din 1876). Cu adresa No. 10448 din 25 Oct. acelaș an se invită ca și școala Normală din Târgu-Jiu să se conformeze noiei organizări.

Absolvenții clasei III din vara anului 1876 n'au fost reținuți pentru a urma clasa IV, ci au devenit învățători; așa că s'a întârziat cu un an aplicarea noiei organizări.

Pe anul școlar 1876—1877 mișcarea școlară a fost aceasta:

clasa I 16 elevi din cari 8 interni

" II 15 " " 13 "

" III 7 " " 7 "

total, 38 elevi din care 28 elevi interni

Cei din clasa III sunt opriți a continua cursurile clasei a 4-a în anul școlar 1877/1878.

În adevăr cu Raportul No. 47 din 3 Noembrie 1876 direcțiunea școalei face cunoscut că pe ziua de 1 Noembrie s'a și pus în aplicare la Școala Normală din Târgu Jiu programele nouă pe 4 ani, iar în 15 Dec. acelaș an 1876 Direcțiunea înaintează alt raport consiliului județan, aducând la cunoștință noua organizare pe 4 ani, cu invitare a se dispune luarea de măsuri în consecință.

În vederea sporirii numărului anilor și a unei organizări temeinice a școlilor normale, și consiliul județan de Gorj ia multe măsuri reglementare în privința admiterii elevilor în Școala Normală din T.-Jiu, modificător ceva al dispozițiunilor din 1872 și anume:

Comisiunea de examen pentru burse se va compune din: prefectul județului ca președinte, din delegatul consiliului per-

manent, dintr'un institutor public și din medicul primar al orașului. Iar între condițiunile de admitere cetim acestea: 1) să fie *fiu de român* 2) să aibă vârstă de 16—20 de ani, 4) să aibă certificatul a 4 clase primare, 4) să fie sănătos, 5) să aibă certificat de moralitate, 6) să aibă fizicul frumos și corespunzător chemării pedagogice, 7) să facă contract cu comitetul permanent că va sluji în județ ca învățător, depunând pentru aceasta și o cauție la casieria județului.

Elevii școalei vor putea fi interni și *externi*.

Cu deschiderea noului an școlar 1877/78 se aduce o mare schimbare în corpul didactic; erau acum clase mai multe, obiecte și oare mai multe; de aceia și numărul profesorilor se rădică de la 5 la 7.

Iată mișcarea elevilor pe acest an

	inscriși	promovați	repetenți	retrași
clasa I	29	24	4	1
clasa II	13	13	—	—
clasa III	14	12	2	—
clasa IV	7	7	—	—

Din aceștia bursieri au fost 39, iar externi 24 elevi.

Corpul didactic se compunea din următorii profesori, din care 4 titulari, 2 suplinitori și 1 gratuit.

Gr. Căzănescu, director și profesor de Matematici, Desemn și Caligrafie

Ion Păsereanu, provizor al internatului și profesor de Științe Fizice Naturale.

Gh. Valy, profesor de Istorie și Geografie.

N. Cloșanu, profesor de Limba Română și Pedagogie, suplinitor; și e înlocuit cu titularul Catedrei dl. *N. Săulescu*, care a dat concurs în 23 Iunie 1878 și e numit provizor cu ord. No. 7560 din 2 August 1878. Dl. N. N. Săulestu a fost și directorul școalei până la desființare, iar actual-minte e magistrat în Târgu Jiu, și de la d-sa am luat verbal mai multe lămuriri de starea Școalei Normale.

I. Flămându, profesor de Drept Administrativ și Constituțional.

Pr. P. Ștefulescu, a predat Religia.

August Geger, a predat Muzica; după el vine apoi *Ion Constantinescu*, titular încă din 1871, dar fiind bolnav, se daclară vacantă la concurs catedra în 1 Octombrie 1879.

Practica pedagogică potrivit noiei programe are 10 ore pe

săptămână, urmând a se face vizite pe la școlile primare din oraș. Cum însă direcțiunea Școalei No. 1, refuză acest lucru, se naște un conflict între direcțiunea școalei normale (Gr. Căzănescu) și direcțiunea școalei primare (I. Rădulescu), așa că practica n'a putut începe de cât în 13 Mart 1878.

Pentru bugetul județului noua organizare era o îngreuiare. În anul 1876—77 cheltuelile cu personalul didactic erau de 11920 lei, din care :

1) Un profesor de Ist. Geografie, Dreptul a 250 lei lunar	3000 lei
2) Un profesor de Matematică, Desen, Caligrafie Agronomie a 250 lei lunar	3000 lei
3) Un profesor de Agricultură, Șt. Fizico-Naturale a 250 lei lunar	3000 lei
4) Un profesor de Religie și Morală a 140 lei lunar	1680 lei
5) Un profesor de Muzica Vocală a 100 lei lunar	1200 lei
Diverse pentru cancelarie	60 lei

Total 11940 lei

În 1877 se sporește bugetul cu 1480 lei la catedra de limba Română, adică cu un total de 13360 lei.

În 1878 se rădică la 15780 lei bugetul personalului didactic, fiind 7 profesori, din care 6 cu plată și unul gratuit.

În 1880—81 era același buget de 15720 lei pentru personalul didactic.

Dacă la aceste cheltueli de personal adaugăm și cele ale internatului, lucrul e și mai vădit, că pentru un buget ca al județului Gorj întreținerea unei școale normale era o sarcină prea oneroasă.

In anul 1876—77 bugetul internatului a fost de 7490, din cari :	
4 persoane din administrație	1860 lei.
30 bursieri a 13.50 lei pe lună.	4050 „
chiria localului	1000 „
lemn, iluminat, spalat, etc.	580 „
Total	7490 „

În anul 1877—1878 bugetul internatului a fost de 7160 lei, însă se prevăd 40 burse a 13.50 lei pe lună și se scade la jumătate plata personalului, dându-se povizorului internatului un mic spor la catedră.

În anul 1878—79 bugetul internatului se rădică de o dată la 12300 lei, prin înființarea clasei IV-a și prin organizarea prac-

ticei agricole, pentru care se prevăd 4000 lei spre cumpărare de instrumente agricole.

În anul 1879—80 budgetul internatului e de 9812 lei, din care 2000 lei pentru grădină. Aceiași sumă se menține și la budgetul pe anul 1880—1881, când se prevăd 11900 lei din care :

40 elevi bursieri a 15 lei	6000 lei
chiria localului	1400 »
întreținerea grădinei	1200 »
facerea unei case de bărne la grădină .	2000 »
un grădinar	360 »
diverse	1030 »
	11900 »

reducându-se cu mare greutate suma de 1320 din totalul de 13310 cât se întocmise de directorul și provizorul internatului proiectul de budget pe acel an.

În anul 1880 | 81 pare a fi fost cea mai rădăcată prevedere budgetară pentru întreținerea școlii Normale și *anume 29150 lei*, din care 880 cheltueli extraordinare.

Cheltuelile provocate cu înființarea și întreținerea unei grădini școlare pentru practica agricolă, erau cele mai necesare pentru bunul mers al școlii. Grație hărniciei fostului profesor Ion Păsereanu s'a îngrădit locul grădinei, s'au cumpărat toate uneltele necesare lucrului câmpului, s'au însemănat locul și s'a reușit a se da și un mic folos din recolta grădinei.

Dosarele între 1878 | 81 sunt pline de memorii și referate ale profesorului de agricultură, care ar putea fi cetite și utilizate și astăzi.

Spre lămurirea felului acestei practici și a întinderii terenului dăm loc în întregime unei adrese din 1878 Septembrie 15.

D-lui Prefect local

Am onoare a vă anexa pe lângă aceasta un tablou specificativ, de speciile și varietățile de plante cultivate în grădina botanică și câmpul de experiență al școlii Normale, cu explicațiunile următoare relative.

Întinderea grădinei după cum D-voastră bine știți fiind cinci pogoane, și destinațiunea sa fiind experiența, adică : cultura unui număr cât se poate de mare de specii și varietăți de plante care pentru a putea fi puse în experiență, a trebuit să renunțăm cu totul la ideea de beneficiuri ; bine înțeles, o colectivitate de varietăți de plante pe o întindere de 5 pogoane nu pot ocupa

fiecare înparte de cât o întindere de câțiva stânjeni patrați. Urmează deci de aci, că producțiunea nu poate fi alta de cât înmulțirea seminței sămănate, în raport cu suprafața ocupată de fiecare specie. Pentru a demonstra că având o întindere de pământ, unde pe lângă sămănăturile de experiență, s'ar putea realiza și un oarecare beneficiu, am introdus cultura cartofului și sfeclei pe o întindere mai avonisată; în această cultură de și cu destulă părere de rău trebuie să mărturisesc, că în lipsă de teritoriu, a trebuit să abuzez extrăgând două recolte după un pământ, după cum am făcut cu cartoful și sfeclele de zahăr cultivându-le printre plantațiunile de pomi și esențe forestiere, ceea ce este contra unei raționale culturi, când mai ales solul din natura sa este steril, dar a trebuit să dau oarecare prelej, că având un teren mai avansat s'ar putea dacă nu asigura un beneficiu, cel puțin a se equilibra cheltuelile cu cultura de experiență.

Este stiut în toate părțile și chiar în toată lumea, unde progresul este înaripat, că prin culturile experimentale, beneficiurile sunt enorme; însă aceste beneficiuri nu se pot reflecta în tesaurul din care s'au făcut avansurile într'un mod direct, ci indirect și încă cu procente de sută la sută.

Îmbunătățirea soartei terenului depinde totdeauna de mărirea fondului său material; această mărire de materialuri își are sorgintea în raționala cultură a plantelor de întreținerea existenței masselor societății, singura ramură de avuție până acum în țara noastră.

Ei bine dar, cultura de experiență din grădina școalei Normale, are deviză îmbunătățirea pozițiunei materiale a terenului, solida bază a statelor, și prin ei asigurarea și tot odată mărirea tesaurului public, tesaurului din care a decurs cu cât-va timp mai înainte neînsemnate sume.

Acestea fiind explicațiunile ce avem a da, termin cu rugăciune însă să bine voiți a interveni prin onor Comitet de a se estima și tot odată a se vinde producțiunile ce am putut dobândi prin avansarea culturii citate, spre a se desdauna casa județului cu cât chiar o experiență a putut produce.

În adevăr se reușise a se aduce următoarele foloase din recolta grădinei, cum vedem într'un raport din 1883 :

790	ocă	grâu
215	"	orz
560	"	porumb
80	"	Soe
3919	"	bob
19	"	mazere

O altă greutate pentru bunul mers al școalei Normale a fost locul față cu înmulțirea frecventării elevilor *primindu-se și externi*.

Cât timp școala a dus'o cu regimul internatului, a dat cele mai bune rezultate. Dovadă stă la aceasta numărul cel mare de absolvenți, cari toți au intrat în învățământul rural. Cum a început a se primi externi, disciplina a scăzut și școala nu mai corespunse chemării sale, de oare-ce externii nu intrau cu scopul precis de a se face învățători.

Iată un tablou de mișcarea elevilor în clasa I-a pentru a se vedea mereu deosebiri în spiritul școalei, mai ales după înființarea clasei a 4-a.

	1874.	1875.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.
Clasa 1-a	15	24	16	29	35	51	57	77	117	107	53	126.
Total	43.	42.	38.	53.	79.	103.	128.	154.	235.	219.	191.	223.

Școala normală devenise un adevărat gimnaziu!

Chestia elevilor orășeni și săteni era vie pentru conducătorii de la consiliul județan și de la primărie. În 1879 Sept. 22 primăria înaintează o adresă direcțiunei școalei (No. 1834), prin care se cere raport de câți fii de orășeni au fost și sunt în școala Normală. Directorul răspunde cu raport No. 35 că de la începutul școalei Normale (1872) au fost 40 fii de orășeni din Târgu-Jiului, care au urmat un clas două normale, iar în anul 1879 erau 40 fii de orășeni.

În privința localului găsim că încă din 1870, s'a închiriat etajul de sus al caselor d-nei Brașoveanu (7 camere) pentru școală și internat.

La început școala reală funcționase în acelaș local cu primăria, punându-i-se la dispoziție o singură sală. Cu înmulțirea claselor, mai ales din 1877 toamna, localul d-nei Brașoveanu nu mai era îndestulător, căci potrivit adresei No. 9549 din 5 August 1877 vedem că se dispun următoarele: locuința directorului școalei să fie dormitor pentru clasa IV-a, iar cancelaria școalei să servească de locuință directorului, cât despre cursurile clasei a 4-a să se țină prin celelalte clase, în oarele libere. Cu asemenea rânduială nu mergea. Cei 7 elevi din anul 4-lea umblau cu clasa din o sală în alta, iar bietul director strămătorat într'o singură odăe slujind și de cancelarie.

În vara anului 1878 s'a închiriat casele d-lui I. Paladă, încheindu-se contract pe 3 ani (1 Ianuar 1879—1 Ianuar 1882), cu puțință de a se muta școala chiar de la 1 Septembrie 1878. Localul dispunea de 8 odăi și chiria era de 1400 lei anual.

Dar viața școlii în acest nou local nu fu lungă, căci cu adresa No. 13819 din 29 Decembrie 1880, se dispune ca de la 1 Ianuarie 1881 școala să se mute în chiar localul Prefecturii, etajul de jos, de oare ce în localul Paladă se mută Batalionul de dorobanți.

Tot atunci se dispunea desființarea internatului, rămânând ca școala să fie populată numai de externi.

Cei 7 elevi din clasa IV (Catalinescu A. Cocărlă Ion, Dimi-trescu Gh. Diclescu N. Dobrescu V. Pupăzeanu Gh. Rădăcinea-nu Gh.) fac jalbă la minister că neavând mijloace de a se între-ține să fie ajutați de minister, lucru ce li se refuză.

Ultimul local, în care a fost instalată școala, era cel mai impropriu. Neavând nici ogradă împrejmuită, nici loc retras pentru liniștea ținării lecțiilor, elevii la eșire din clasă erau în drum, în ochii tuturor care veneau cu afaceri la prefectură. Nu puține incidente au fost între Prefectură și direcțiunea școlii, mai ales din pricina claselor de muzică și gimnastică, așa că există mai multe rapoarte în privința aceasta, că din cauza aparatelor de gimnastică e amenințat să se dărâme întreg localul, care nu fu-se clădit în vederea unei școli, ci numai pentru prefectură.

Ca urmare unei astfel stări de lucruri vedem o pertur-bare în corpul didactic al ultimei perioade (1881—1885) *Gr. Că-zănescu* fostul director și profesor de matematici e trecut la Cra-iova, la gimnaziul real unde funcționează și astăzi, iar în loc gă-sim pe *Victor Bălăcescu* (2 Noem. 1882); apoi pe *G. Stoicescu* (1884 | 85) iar la catedra de desen, caligrafie și gimnastică, care până acum le-au ținut unite dl. Căzănescu se aduce dl. *M. I. Tulunariu* (Noem. 1882), care ține până la 1884, după care se numește dl. *I. I. Carti-an*, stând aproape un an catedra neocupa-tă. La direcție dl. Gr. Căzănescu e urmat de dl. *N. N. Săulescu*, care a predat și Pedagogia (Octombrie 1882). Acesta cerând con-cediu pentru studiu e suplinat de dl. N. Gălescu.

Dl. *J. Păsereanu* profesor provizor de st. Fizico-Naturale e mutat la Craiova, unde funcționează și azi la școala Normală de acolo, dar ca suplinitor (?); iar în locul d-sale se numește (31 Oct. 1881) dl. *I. Cartian* care ocupă catedra până la Oct. 1883, când trecând la stat e numit dl. *P. D. Costescu*.

Dl. Gh. *Valy*, profesorul de Istorie și Geografie, trece la

gimnaziul real din Turnu-Severin, iar în locul său se numește dl. *I. Spineanu* (6 Oct. 1883).

Pentru catedra de muzică nu se prezentase de 3 ani de zile nimene, fiind greu de a găsi maestrul de muzică cu 50 lei diurnă lunară, și numirea lui *Marin Poenăreanu* a fost numai pe hârtie (1880 Febr.).

Apoi la o schimbare de profesori stăteau cu lunile clasele neocupate, până ce titularul se prezentă la post, așa că direcțiunea scoalei nu arareori arată comitetului permanent răul ce decurge pentru școală din aceste lipsuri și goluri de catedre.

Pentru catedra de Medicină și Higienă, pe care *I. Pășeareanu* le ținușe unite cu catedra de naturale-agricultura și veterinarie, vedem perândându-se o serie de medici ca *dr. Modâlcă*, *dr. Bardescu*, *dr. Ionescu*, *dr. Staicu*.

Iar pentru cursul de Drept Administrativ și Constituțional, care era alipit la cursul de Pedagogie, vedem predând între 1878 până la 1881 d. *V. Lascar*, fostul ministru de interne, de loc din Gorj.

Iată cari sunt profesorii, cari iscălesc situația școlară din 22 Iunie 1885, ultimul an de școală normală: *N. N. Săulescu*; *Pr. P. Stefulescu*, *Dr. Ionescu*, *P. D. Costescu*, *I. D. Spineanu* și *V. Bălăcescu*.

În privința rezultatului general al scoalei găsim 2 rapoarte edificatoare.

În Raportul Prefectului Moscuna din 1880 Sept. 8, cetim că până în 1880 școala normală a dat următorii absolvenți :

anii absolvenții
1874— 2
1875—17
1876—10
1877— nici unul, înființându-se clasa a IV-a
1878— 7
1879—12
1880—10

Total 58 din cari 48 funcționau ca învățători. Iar în raportul direcțiunii școalei din 14 Febr. 1885 (ca răspuns la ordinul No 1842), cetim că în răstămpul de la 1880—1885 au mai eșit absolvenți 41 elevi, cari toți funcționează în județ, și anume :

78	învățători normaliști în Gorj
21	„ „ Mehedinți
Total 99	absolvenți.

Controlând statul personal al învățătorilor din Gorj am găsit că actualmente funcționează ca învățători cu certificate de absolvire a scoalei normale din T. Jiu 76 învățători, din care unii fac podoaba învățătorimei noastre rurale.

Din cei 14 ani de viață ai scoalei normale, 9 au fost ani de înflorire, cât timp regimul a fost internat și s'a țărduit numai la elementele rurale. Ultimii ani de viață ai scoalei normale au fost ani de lipsă și de desorganizare.

În lipsa de mijloace bugetare, corpul didactic s'a rezlețit; în loc de titulari am avut o serie de suplinitori, cari nu se credeau lipiți de școală, duceau o viață precară, și tote aceste stări de lucruri s'au resimțit și asupra mersului școlii.

Cu toate acestea nu putem încheia rândurile despre această școală fără a nu zice că sacrificiile făcute de județul Gorj cu întreținerea acestei școli normale timp de 14 ani sunt o pildă vie de ce poate inițiativa privată, când se găsesc oameni doritori de progresul bunului public ca bătrânul Pleșoianu, inițiatorul ei, sau ca Atan. Moscuna prefectul de Gorj, de după vremuri.

b). Internatul de fete Săvoiu.

În istoria învățământului public, vorbind de jud. Gorj nu putem trece cu vederea internatul de fete *Săvoiu*, care încoronează munca depusă de oamenii de bine pentru scopul culturii femeii, pe lângă cea a bărbaților.

Nu știm începuturile acestui internat de fete, care e datorit în totul carității particulare; deja în 1870 institutul avea 5 clase, puse supt direcțiunea d-nei *Hermine Todie*, cu contract. Eleve erau în acel an 26 la număr și anume: 10 în clasa I și II, 7 în clasa III, 5 în clasa IV și 4 în clasa V-a ;

Școala avea o subvenție din partea episcopiei așezemintelor Brancovinești din București cu nobilul scop de a se da „tuturor părinților cari ar dori să-și instrueze fetele“. Se mai susținea cu o subvenție din bugetul Ministerului Instrucțiunii, cum și cu o parte din bugetul comunei Târgu-Jiului (3703 lei). Viața acestui institut era hotărâtă prin un statut și regulament a căror dispozițiuni erau acestea :

A). *Admiterea elevelor*. Se admit eleve până la 16 ani vârstă. Regimul școlii e internat și semiinternat. Plata internatului e

de 36 galbeni pe an; semiinternele plătesc 10 galbeni: Lecțiile de piano costă 10 lei noi pe lună. Toate articulele pentru întreținere în internat vor fi procurate de eleve.

B). *Disciplina*. Elevele sunt privighiate de directoară, guvernante și *bone*. Elevele vor vorbi franțuzește și nemțește în timpul recreației.

C). *Pedepsele* sunt: muștrare, consemnare, privare de masă, arestul și excluderea provizorie ori definitivă.

D). *Profesorii* și datoriile lor. Ei nu pot pedepsi elevele decât cu vorba și cu nota.

E). *Guvernante și bone*: dorm cu elevele; privighează conversația în franceză și germană, etc.

F). *Intrebuițarea timpului*. Scularea la 7 dimineata, 7½—8 meditație, 8 cafeaua; 9—12 lecții; 12 dejunul, 2½ prânzul, 3—3½ recreație, 4—6 lecții; 7 gustare, 7½—8½ recreație, 9 culcare.

G). *Instrucțiunea*. Se vor preda în limba română cursurile a 4 clase primare și una clasă suplimentară după programul statului.

L. franceză și L. germană obligatorii.

Muzica instrumentală pe piano-forte până la concerte.

Desen grafic la Broderie.

Lucrul de mână de la împletitură până la confecționarea de haine.

G). Școala normală din Turnu-Măgurele.

1874—1880

În ședința de la 24 Oct. 1873, consiliul județan de Teleorman votează înființarea unei școli normale în Turnu-Măgurele, cum cetim în Procesul-verbal din 25 Mai 1874, (dosar 161 pe 1874); prin care se cere de la Minister programe și publicarea la concurs a catedrelor.

„Comitetul având în vedere ca de la 1 Sept. viitor urmează a se deschide cursurile școlii normale, ce s'a votat de onoratul consiliu general a se înființa la reședința acestui județ“...

Potrivit acestui Proces-verbal, prefectul județului cu raport No. 4764 (din 28 Maiu 1874), intervine și el la minister, cerând programele și scoaterea la concurs a catedrelor. El zice: „

«La 1 Sept. viitor urmând a se începe cursurile școlii normale, ce s'a votat de onoratul consiliu general a se înființa în reședința acestui județ».

În adevăr consiliul general votase înființarea unei școli normale, cu *doi* profesori, grupând astfel catedrele:

Grupa I-a). Religia. Istoria, Geografia, *Agricultura*.

» II-a). L. Română, Aritmetica, Desemnul și Caligrafia.

Se votează salariu 300 lei lunar de fie care profesor. Nu știm, dar după felul grupării catedrelor, putem deduce că consilierii județeni când au votat înființarea unei școli normale, nu s'au îndepărtat cu gândul mult de litera legii din 1864, care cerea în plus de materiile școlii primare, un curs de *agricultură*, de și de la 1864—1873, în răstămpul de 9 ani se înființase atâtea școli normale în diferite orașe, iar centrala Carol I din București putea sluji drept pildă de ce trebuia să fie o școală normală.

Cum se svoni despre intenția bună a consiliului județean se și găsi doritor a ocupa una din catedre. Și în adevăr Preutul I. Constantinescu, profesor la școala centrală de fete din București, dorind a-și servi târgul lui de naștere, ceru a fi numit el titular la una din catedre, pentru a doua publicându-se concurs la Craiova pe ziua de 9 Dec. 1874.

Cu adresa No. 7874 din 26 Aug. 1874 se aprobă numirea pr. I. Constantinescu. Cum însă dânsul cerea să fie garantat cel puțin pe 8 ani cu contract din partea județului ca să poată veni din București la T.-Măgurele, și cum comitetul nu se putea prinde la așa ceva, el își dă dimisia, care se și primește pe ziua de 25 Ianuar 1875.

Deschiderea școlii se fixase la 15 Dec. 1874, așa că târguiala cu catedra preutului I. Constantinescu nu strică mult școlii. Concursul ținut la Craiova avu de rezultat numirea lui *I. Metroni* ca profesor și director. Școala s'a deschis în adevăr și a funcționat anul I cu un singur profesor *I. Metroni*, care a predat toate obiectele.

Asupra localului în care s'a instalat întâiu școala cetim lămuriri în adresa (No. 10693) a Comitetului către Primărie, prin care se hotărăște, ca pe ziua de 1 Sept. să fie libere camerele și salonul din localul primăriei, oferit încă din toamna anului 1873, pentru înființarea unui gimnaziu.

Deci școala a funcționat în același local cu primăria; cât despre caracterul școlii cetim date complete în răspunsul ce face comitetul la adresa directorului școlii primare din 3 Sept. 1874, Gh. Patriciu, care auzind că s'a hotărât deschiderea unei școli normale în Măgurele, cere lămuriri asupra caracterului acestei școli. I se răspunde următoarele:

- 1) Elevii vor fi *externi*.
- 2) Se va aduce câte un elev de fie-care comună, sau cel puțin 25 elevi de clasă.
- 3) Școala va fi așezată în localul primăriei, într'un salon oferit de primărie și alte 2 odăi.
- 4) Unul din cei 2 profesori va fi și director.
- 5) Materialul școlar îl procură comitetul.

În ce scop directorul Gh. Patriciu cerea aceste lămuriri, nu reiese din alte scripte, bănuim însă că dânsul ar fi nutrit ideea de a deveni profesor și director de școala normală.

În adevăr în Turnu Măgurele se agitase încă din 1873 ; ideea înființării unei școli secundare-Gimnaziu. Ba chiar Primăria se și obligase a oferi școlii din localul ei pentru gimnaziu.

Atunci se făcu o schimbare în dorința generală; curentul obștesc care stăpânea orașele de prin partea locului (Caracal, Craiova, Jiul,) era favorabil școlilor normale; Revizorul de Teleorman, *T. Pascal*, era ca și Eliade de la Ploești, un înfrântat apostol al înființării de școală normală și în județul lui. Și în adevăr acest *T. Pascal* reuși a înjgheba încă din 1873 planul unei școli normale în *Alexandria*.

Cu raport No. 344 din 29 Sept. 1873 (dosar 127 pe 1873) *T. Pascal* arată că a reușit *prin stăruințele lui* a înființa în *Alexandria* o școală normală pentru învățătorii rurali, cu spese oferite de comună și de casa județului. Cursul va fi de 3 ani cu următorii profesori :

- 1) Un institutor
- 2) Un profesor gimnazial.
- 3) Protoereul județului.
- 4) Un agronom (*Al. Petrescu* primarul orașului fiind elev al școlii de la Herăstrău va preda agricultura).
- 5) Revizorul care va preda 20 lecții de pedagogie pe an, făcute la întoarcerea din revizie din 10 în 10 zile.

Ba harnicul revizor a și anunțat că cursurile acestei școli normale din *Alexandria* vor începe la 15 Oct. 1873. În consecință el cere de la minister să i se trimeată anuarele școlii normale *Carol I* pe anii 1867—1869, ca să-i slujască drept normă.

Nu se vede nicăiri că această școală să fi funcționat, căci până la anul s'a deschis școala normală în Turnu-Măgurele, pe ziua de 15 Decembrie.

La deschiderea școalei erau față următorii 6 elevi:

Negulescu Stoica
Stanescu Ioan
Georgescu Petre
Voicu Crăciun
Grueanu Alex.
Mitroeanu Petrea

Cu aceștia și-a început cursul Ion Metroni singurul profesor, care a funcționat în anul întâiu.

Potrivit planului de organizare al școlilor normale similare din țară, programul de învățatură al școalei normale din T-Măgurele era întocmit pe 3 ani cu următoarele materii:

<i>Anul I,</i>	<i>Anul II,</i>	<i>Anul III</i>
L. Română	Pedagogia	
Religia și Morala	Didactica	
Geografia și Istoria	Higiena	
Agricultura	Artă Veterinară	
Caligrafia și Desenul	Drept Administrativ	
Muzica Vocală,	Muzica	
Gimnastica	Gimnastica	
Ex. Militar	Ex. Militar	
Aritmetica, Geometria	Practica pedagogică,	
Istoria Naturală	cu observarea că e-	
	levii din anul III vor	
	servi ca repetitori ce-	
	lor din anii precedenți	
	și se vor exercita în	
	pedagogie.	

Pentru întreținerea acestei școale normale județul a prevăzută în buget pe anul 1874 suma de 7000 lei „pentru punerea în lucru de la 1 Sept. 1874 a înființării unei școale normale“.

Cu începerea anului II județul s'a gândit la complectarea școalei. S'a dispus prin proces-verbal din 23 Sept. 1875 ca fiecare comună rurală, din județul Teleorman să trimeată câte un elev la școala normală, acel elev să aibă 3 sau 4 clase primare rurale, și să i se prevadă în bugetul comunei 200 lei bursă pentru întreținerea la școală. Cu executarea acestor dispozițiuni se însercinase comitetul permanent și în adevăr una din întinsele corespundențe, ce formează dosarele școalei e achitarea și încasarea acestor burse de elevi:

Cu toate măsurile luate în toamna anului 1875 abia mai vin 7 elevi, pe lângă cei 6 și anume:

Cristescu Gh., (actualul subrevizor școlar) Popescu Anton, Florescu Ion, Dumetrescu Stan, Rizea Ioan și Teodorescu Pan.

Județul prevăzuse pentru întreținerea școlai pe anul 1875—1876 suma de 10200 lei, din care:

2 profesori pentru anul I a	300 lei	7200 lei
2 profesori pentru anul II, 4 luni		2400 „
mobilier		600 „
		10200 lei

Metroni continuă a preda toate obiectele, căci *T. Măciucă* numit ca al 2-lea profesor în 22 Sept. 1875 nu se prezintă la post nici la 4 Decembrie, Atunci face cerere la comitetul permanent institutorul *T. Munteanu* de la clasa IV-a a școlai primare că poate preda *unele obiecte* de la școala normală, dl. *I. Metroni* nefiind suficient singur.

Se mai întâmplase ca *I. Metroni* să se îmbolnăvească prin Oct. 1875 și cursurile au suferit, rămânând școala fără profesor, căci suplinirea făcută de *N. M. Droc*, institutorul clasei I—II primare fu mai mult nominală.

Tot atunci intervine o nouă cerere a d-lui *I. Gheorghiu*, maistrul corului vocal al primăriei, care neavând bași și tenori pentru cor dintre elevii școalelor primare, cere de la județ autorizare de a preda muzica vocală la școala normală, unde elevii fiind mai mărișori, poate găsi toate elementele pentru corul său; cererea i se încuviință.

În cursul anului 1876 se mai primesc în școală 11 elevi, trimiși de diferite comune: *Anastasescu C.*, *Florea At.*, *Dimitrescu C.*, *Manea Ilie*, *Popescu D.*, *Popescu Iordan*, *Stănescu A.*, *Voicu Ion*, *Vișănescu R.*, *Marinescu Paraschiva*, și *Teodorescu C.*

Toți acești elevi intervin la Prefectură ca să vină primarii comunelor de unde sunt ei și să închee contractul că vor servi 10 ani ca învățători în satele lor.

Nevoia celui de al 2-a profesor era foarte mult simțită; cu lecțiuni predate de institutorii locali nu mergea; programul nu se putea trece și elevii sufereau.

În 24 Ianuarie 1876 intervine o nouă cerere a d-lui *Ioan Cireș*, student la universitatea din Iași. El cerea una din catedre; și în adevăr la 27 Ianuarie *Ion Cireș* e numit profesor, și n'a funcționat de cât o lună până la 28 Februar, când demisionează trecând ca revizor școlar al județului Teleorman.

În lipsă județul numește pe dl. Moisescu, profesor din Alexandria, dar nu s'a prezentat la post.

Astfel s'a trecut și anul 1875—1876 tot cu I. Metroni profesor, având pe toți elevii într'o lecție.

Abia în 10 Aug. 1876 se regulează cu cel al doilea profesor prin numirea d-lui *I. Bran* pentru clasa II, care a și început a funcționa din toamna lui 1876. (Adresa No. 7364 din 10 Aug. 1876). Această numire se făcu în urma recomandării d-lui I. Metroni directorul școlii (raport No. 19 din 28 Iunie 1876)

Astfel pentru toamna lui 1876 școala avea 2 profesori, ce aveau a preda :

Ion Bran.—Șt. Naturale, L. Română, Istoria Românilor și Caligrafia.

Ion Metroni.—Matematica, Geografia, Religia și Desenul.

Budgetul școlii pentru anul 1876—77 fu tot de 10200 lei cu aceleași prevederi (2 profesori a 300 lei lunar fiecare), prevăzându-se în plus 150 lei pentru 3 stânceni lemne la încălzitul școlii.

În cursul anului 1877 viața Școlii Normale din Turnu-Măgurele a fost tulburată de izbucnirea războiului. Cum orașul Turnu (Culă) era expus bombardărilor de la Nicopole, populația a început a se retrage din oraș, autoritățile au fost mutate provizor la Alexandria și deci și Școala Normală a trebuit să fie mutată la Alexandria. În asemenea împrejurări critice nimenea nu se gândea la completarea școlii, mai ales față cu noua organizare ce se dăduse școlilor normale *pe 4 ani*, nu pe 3 ani cum fusese până atunci.

Încă din 26 Dec. 1876 un domn V. Atanasiu, bacalaureat și student cu 2 ani de facultate ceru catedra de Istorie, Geografie, Pedagogie și Religie. Consiliul permanent al Instrucțiunii aprobă numirea; prefectura de Teleorman raportează însă (No. 1437 din 12 Febr. 1877) că s'a suprimat o catedră de la Școala Normală și că se poate scoate cel mult la concurs catedra cerută de V. Atanasiu. În Martie însă Prefectura face alt raport la minister că s'a suprimat și această catedră de Pedagogie, Istorie și Geografie și deci cere scoaterea din concurs a catedrei anunțate, ceea ce s'a și făcut.

Războiul bătea la ușă, și cei din Măgurele fugeau la Alexandria.

În 29 April 1877 consiliul județan se întrunește și hotărăște mutarea provizorie a Școalei Normale la Alexandria pe ziua de 1 Maiu. (Proces-Verbal din 29 April 1877). Din cetirea acelui proces-verbal se vede că elevii deja începuse a părăsi școala din cauza bombardărilor orașului și că față cu hotărârea luată de a muta reședința autorităților la Alexandria, și Școala Normală se va muta la Alexandria, cu toate greutatea ce vor întâmpina elevii, fiind prea departe.

În adevăr 19 elevi trec și urmează cursurile Școalei Normale la Alexandria.

Odată mutată școala la Alexandria vedem că diaconul I. Costescu cere dânsul suplinirea catedrei de Religie și Istorie, nu știm însă dacă a funcționat sau nu.

Pentru anul școlar 1877—78 Școala Normală a funcționat numai cu 2 clase : clasa II-a și III-a, căci nu s'au primit de loc în clasa I-a, comunele rurale ne mai având capul a se gândi la acordarea de burse pentru elevii normaliști, și nici împrejurările nu permiteau atunci acestea.

Budgetul județului pentru 1877—78 prevede următoarele sumi :

2 profesori a 300 lei lunar	7200 lei
Subvenție profesorului de muzică	600 "
Un servitor	600 "
Lefile elevilor ce vor rămânea vara la cor a 5 lei lunar	600 "
Lemne	250 "
Mobilierul pentru înființarea clasei a III-a	600 "
Cheltuele de cancelarie	120 "
Cărți de premii	100 "

10070 lei

Cu începutul anului școlar 1878—79 Școala Normală a reîntrat în starea ei normală mutându-se iar la T. Măgurele. S'au primit 10 elevi în clasa I; așa că ea a funcționat numai cu 3 clase, lipsind clasa II-a.

În budgetul județului s'au fost prevăzut 3 catedre a 300 lei, o subvenție maestrului de muzică și în total budgetul școalei se ridică la suma de 12960 lei.

Pentru ocuparea celei de a 2-a catedre, se pune concurs și o ocupă provizoriu *Moise Boeriu*, care a predat Șt. Naturale, Limba Română și Pedagogia ;

Al doilea profesor a fost *Gr. M. Ioaniu*, care a predat

Istoria, Geografia, Agricultura și Religia, și ministerul îi dă și direcția școalei ca compensație că a părăsit revizoratul, dar comitetul județean refuză instalarea lui ca director, păstrând tot pe d. Metroni, care predă Dasenul, Caligrafia și Matematica.

La examenul din Iunie 1879 absolvește prima serie de elevi din cei 13 înscriși în 1874—75, și toți trec ca învățători la comunele lor.

În anul școlar 1879—80, Școala Normală a funcționat tot cu 3 clase (clasele I, II, IV), având urmatoarea mișcare școlară:

Clasa I 32 elevi

Clasa II 12 »

Clasa IV 10 »

54

În buget se pusese și a 4-a catedră, prevăzând la cheltuețele pentru instrucțiunea școalei suma de 17260 lei, cu un spor de 4300 lei față cu anul precedent.

Pentru aceasta a 4 catedră se recomandă ca suplinitor de consiliul permanent al Instrucțiunii pe tânărul student *N. Cosăcescu*, care avea 5 examene trecute la facultate și dorea să meargă la catedră (Fizica, Chimie și Dr. Constituțional) Cum însă catedra fu cerută de titularul de la Carol I, *Gh. Cardaș* i se dădu acestuia.

Astfel anul școlar 1879—80 s'a deschis cu acești 4 profesori, I. Metroni, Moise Boeriu, Gr. Ioaniu și Gh. Cardaș; I. Gheorghiu preda muzica vocală.

În 20 Ianuarie 1880 Gr. I. Ioaniu demisionează, mai ales că și consiliul județean în proiectul de buget pe anul 1880—81 dispunea desființarea celei de a 4 catedre, prevedea sumele pentru întreținerea școalei numai pe 4 luni (Aprilie—Iulie 1881). Deci soarta Școalei Normale era hotărâtă a se înlocui cu o școală de meserii;

La examenul din Iunie 1880 absolvesc cei 10 elevi din clasa IV-a—a doua serie; și cum pentru anul următor nu erau elevi în clasa IV-a, elevii celorlalte 2 clase (II și III) auzind de hotărârea de a se desființa școala fac o cererere colectivă la minister, prin care solicită puțința de a continua studiile la alte școli normale. În cererea lor se vede arătat motivul desființării școalei: lipsa de mijloace ce constrânge pe județ a desființa școala.

Prefectura de Teleorman cu raport No. 15693 din 15 Noembrie 1880 trimete la minister cererea elevilor normalişti pentru a se lua măsuri în consecinţă. Iar la cererea unui candidat pentru a se arăta condiţiile de concurs a catedrei de muzica vocală, înregistrată la No. 9839 din 16 Oct. 1880, se vede această încheiere:

„Şcoala Normală din Turnu-Măgurele desfiinţându-se, a-
ceasta la acte“.

Elevii celor două clase (II şi III) s'au împrăştiat la Şcoala Normală a societăţii.

Astfel s'a încheiat viaţa acestei Şcoli Normale, care a durat 7 ani, şi a dat 2 serii de absolvenţi.

H. Şcoala Normală Traian din T.-Severin

1877—1882

În anul când războiul era în toiul său, Ministrul de Instrucţiune de pe atunci. Gh. Ghiţu se gândeşte a mai înmulţi numărul şcoalelor normale cu 2, înfiinţând pe ziua de 1 Septembrie 1877 o şcoală normală la Ismail şi alta la Turnu-Severin.

În vederea pregătirilor cu deschiderea acestei şcoli se numeşte director încă de la 2 Iunie pe dl. I. Ştefănescu Priboy, de la şcoala de meserii din Turnu-Severin, unde era profesor de Matematici şi Şt. Naturale.

S'a închiriat locul unde azi funcţionează şcoala comercială şi s'au luat măsurile de cumpărarea tuturor articulelor necesare instalării a 15 elevi bursieri, pentru care se înaintează Ministerului cont în suma de 1321 lei, bani 50.

Catedrele ce aveau a funcţiona la această şcoală se hotărise a fi aceste 6.

1) Istoria şi Geografia, 2) Limba Română şi Religia, 3) Matematici şi Şt. Naturale, 4) Desemn şi Caligrafie, 5) Muzica vocală, 6) Gimnastica şi Ex. Militare.

Primii profesori ca cure s'au deschis cursurile au fost:

Ion Ştefănescu Priboy director şi titular la matematici şi şt. naturale revenindu-se asupra mutării lui Gr. Căzănescu de la T.-Jiu.

Rudolf Corvin e numit suplinitor la catedra de L. Română şi Religie începând a funcţiona de la 22 Octombrie 1877, căruia

i se dă și Muzica de la 28 Noembrie schimbându-și numele în *Irodion*.

Ion Șurculescu, e numit profesor de Istorie și Geografie și începe a funcționa de la 12 Octombrie. 1877.

Gh Stravolca e numit maestru de Caligrafie și Desemn și începe a funcționa de la 25 Octombrie 1877.

Locot. I. Țupeag începe a preda Gimnastica și exercițiile militare de la 25 Octombrie 1877.

Elevi s'au primit 15 din cele 5 județe ale Olteniei, cari au căpătat bursa prin concurs: Noi știm de această prima serie prin cei 7 absolvenți: Câmpeanu, Crivineanu, Didicescu, Niculescu, Bărculescu, Iliescu și Georgian.

De oare ce însă 20 elevi absolvenți de la scolile primare din oraș fac jalbă la Minister să fie primiți și ei a urma cursurile scoalei Normale, consiliul permanent ia act de raportul Revizoratului școlar de Mehedinți, (No. 216 din 23 Septembrie) care înaintase în original petiția colectivă a celor 20 de absolvenți și admite și elevi externi.

Tot odată directorul scoalei dl. I. Ștefănescu Priboy cere cărți de școală (Rap. 52 din 19 Noembrie 1897). 25 arme mușchetoane (Rap. 7 din 28 Ian. 1878), și haine (Rap. 31 din 6 Mai 1878). Intreținerea materială a elevilor era toată pe sama statului.

Una din cele dintâi griji a fost de a da un nume scoalei, de aceea încă din 20 Noembrie 1877, când cursurile abia începuse de o lună, direcțiunea scoalei înaintează un raport la Minister, prin care cere ca școala să poarte numele de „*Traian*“. Avizul consiliului permanent e favorabil și pe baza acestor lucrări M. S. Domnul iscălește decretul No. 2318 din 22 Decembrie 1877 prin care se stipulă că Școala Normală înființată anul acesta în orașul Turnu Severinului se va intitula „Școala Normală „*Traian*“. Ministru de instrucție era Gh. Chițu

Cu toamna lui 1878 se înființază clasa II, și la raportul direcțiunei scoalei No. 45 din 7 Iulie 1878 se răspunde că s'au prevăzut în budget sumele necesare pentru înființarea clasei II-a, având a se mai primi încă 15 bursieri, cari sunt aceștia:

Modălcă, Dănciulescu, Lungulescu, Colescu, Roșulescu, Scrădeanu, Săftoi, Cotorogea, Romila, Popescu Grig., Bălăceanu, Părvulescu, Ionescu Filip, Mihăescu Ion și Iliescu Petru.

Aceasta a 2-a serie a isprăvit complet școala, căci din

prima serie numai 7 elevi au urmat cursurile clasei 4-a, dar distribuiți la alte școli normale.

Pentru instalarea elevilor clasei II-a s'a necesitat cheltuiala de 2477 lei, bani 10 prin procurarea de toate articolele necesare dormitorului, bucătăriei, sufrageriei și elevilor, cum se vede în raportul direcțiunei școlii supt No. 7477.

Corpul didactic continuă a fi tot același, cu mica schimbare că Irodion Corvin fiind bolnav la Brașov se consideră demisionat și catedra de muzică se dă lui I. Șurculescu, profesor de Istorie și Geografie, iar la catedra de L. Română și Religie se numește N. (Cloșean de la 20 Octombrie 1878*), iar pentru Gimnastică și arme se numește I Tutunariu.

În anul al doilea școlar au început a se naște mari certuri între profesorii școlii, ceea ce a provocat greve între elevi, bătăi între profesori și denunțuri la minister urmate de anchete. Dosarele școlii sunt pline de asemenea anchete făcute de d-nii I. Bumbăcilă, general Davila, Zefir Herescu, Zalomit și D. Petrescu.

În 16 Septembrie 1879, I. Ștefănescu Priboi e scos din direcție și înlocuit cu N. Cloșeanu suplinitor, de și consiliul permanent opinase a duce pe M. Cloșean ca revizor în Dobrogea și pe Ion Bănescu să-l aducă director la școala normală Traian din T-Severin.

Cu anul școlar 1879 | 80 începe a funcționa și clasa III-a iar pentru instalarea ei cu toate cele trebuincioase se cheltuiesc 1321 lei, bani 50.

Pentru a se putea preda mai bine cursul de agricultură, horticultură și foresterie se numește gratuit până la buget pe dl. Gh. Bohorian.

În corpul didactic nu se face altă schimbare de cât că se numește profesor dl. Gh. Miloteanu, care a predat Matematicile și Șt. Fizico Naturale, iar de la 12 Mart 1880 ia și direcția în locul lui N. Cloșanu, supt care se produse iar zarve între profesori și personalul administrativ al școlii.

Noul director cum intră în funcțiune adună profesorii și se aleg diriginții pe clase. (Raport No. 30 din 27 Mart 1880).

*) Acest nou profesor care iscălește *Cloșeanu*, cere să i se acorde pe zi, de 1 Ianuar 1879 să țină conferințe în sala clasei I a școlii normale, așezate în ospiciul onor. Primării.

Se apropiau examenele de fine de an și odată cu lăsarea cursurilor, direcțiunea scoalei înaintează Ministrului un raport (No. 63 din 29 Mai 1880), prin care mijlocește a se lua măsuri pentru înființarea clasei a IV-a potrivit legii din 1876. Consiliul permanent al instrucțiunii dă, avizul favorabil și lucrurile erau aici, când în August intervenind din nou cu alt raport; găsim pe el pusă următoarea rezoluție: «să se ceară direcțiunii scoalei numărul elevilor promovați în clasa IV-a, *care elevi se vor distribui la celelalte scoli normale, cum va permite numărul*».

Ce intervenise la mijloc pentru schimbarea de atitudine a ministerului? Noi credem că mijlociri locale de la Severin au făcut că cu tot avizul favorabil, ministerul să desiste de a grăbi în îndeplinirea ei, iar la August se dispuse ca elevii de cl. IV-a să fie împrăștiați pe la alte scoli normale.

Aceasta era o desființare deghizată; și Ministerul era dus la aceasta pe lângă intervenirea locală, și de starea precară a scoalei și a corpului didactic.

Supt directoratul al 3-a a lui Gh. Miloteanu se produce grevă în școală. O nouă anchetă se face în 18 Sept. 1880, de Zefir Herescu, revizorul general al scoalelor.

Raportul lui Herescu fu defavorabil profesorilor și scoalei și față cu nevoile orașului, de care revizorul general a luat cunoștință cât a stat în Severin, *opinează să se transforme școala normală într'un externat secundar cu 2 clase gimnaziale*.

Raportul lui Herescu e depus tocmai în 8 Ianuar 1881 și consiliul permanent luând act de încheerile sale opinează a se transforma școala normală în școală de meserii, unindu-se cu școala de meserii a județului, putând prin aceasta a spori fonduriile budgetare pentru ajutorarea celorlalte scoli normale.

Dar nu numai autoritățile superioare erau înclinate pentru desființarea scoalei normale, ci și consiliul județan în ședința de la 20 Oct. 1880 opinase pentru transformarea scoalei normale în gimnaziu.

Votul consiliului județan satisfăcea nevoile reale ale orașului, cum cetim în adresa de mulțumire a institutorilor de la sc. No. 2 de băieți, pe care o dăm în întregime ca act:

Domnule Președinte.

Domnilor Membri Consilieri

Subsemnații institutori de la școala de băieți No. 2 din acest oraș, informându-ne că în ședința ce ați avut la 20 curent inspirați de frumoasa idee, ați dispus prin votul D-vstră transformarea școlii normale în gimnaziu. Această operă dovedește în de ajuns că D-vstră simțind pulsul necesității ce reclamă înființarea unui gimnaziu în acest oraș ați probat că și școlile noastre primare pot fi auxiliare unui învățământ secundar și așa dar n'ați pierdut din vedere valoarea instrucțiunii la care trebuie ridicată populațiunea urbană și rurală din județul nostru.

Prin această procedare aveți dreptul la recunoștința noiei generațiuni, care, setoasă de învățătură ați făcut prin părinteasca D-vstră dispozițiune ca această dorință să fie ameliorată. Importanța dar ce se naște din înființarea Gimnazului are caracterul public I că, saraci ca și cei cu mijloace, pot gusta în mod îndesulător din binefăcătoarele fructe ale instrucțiunii și al II-lea, că, copiii nu vor mai fi siliți a-și părăsi orașul lor și a se duce în altă parte ca să învețe, pe de-o parte, iar pe de alta, părinții tot d'auna vor avea sufleteasca satisfacțiune de a-și vedea pe copii lor și a-i cerceta întru toate ce le trebuie. Ast-fel, prin această lucrare D-vstră d-lor Membri Consilieri, ați dovedit cu suficiență că sunteți pătrunși de spiritul legii Instrucțiunii Publice din 1864, care prevede și în Severin o școală secundară, Gimnaziu.

Un gimnaziu bine organizat va da foloase îndoit de cât școala normală; a-a că școala secundară fiind baza unei mai dezvoltate instrucțiuni ne va procura ocaziune a ne putea mândri, ca cele-lalte județe, că copii noștri, aproape de căminul părintesc, își fac cultura spirituală și intelectuală potrivit cu frageda lor vârstă.

Onoare și recunoștință dar, D-vstră D-le Președinte și D-vstră D-lor Membri Consilieri, care ați împărtășit și simțit de-o potrivă salvatoare ideea ca învățământul secundar să atingă cu razele sale și pe copiii populațiunii rurale și să-i facă a nu mai zăcea în negura timpurilor trecute.

D-vstră meritați prin această măreață faptă, cuvântul evangheliei care zice „Fericiti cei ce ascultă cuvântul lui D-zeu și-l păzesc pre dânsul“. D-stră ați ascultat glasul ce ne cheamă la cultură și fără preget ați respectat acest glas; Cuvântul lui D-zeu dar este răspândirea :instrucțiunii în masa poporului și D-vstră, ascultându-l, ați făcut școala lângă casa părintească, ca toți să afle calea mântuirii prin progres.

Vă rugăm dar, d-le Președinte, să bine-voiți a comunica D-lor membri consilieri recunoștința ce vă manifestăm cu această ocaziune și a fi interpretul nostru pe lângă D-nii Membri, comu-

nicându-le felicitările ce vă adresăm în numele noiei generațiuni ce suntem chemați a-i inspira primele cunoștințe și a o pregăti pentru studii Gimnaziale. Aci copii noștri vor culege fructele culturii și instrucțiunii și vă vor păstra onoare și recunoștință, pentru-că, prin înființarea gimnaziului, asigurați un bun și fericit viitor ori-cărui va voi a învăța.

Primiți, Domnule Președinte și Domnilor Membri Consilieri, expresiunea sincerului nostru devotament.

(ss) A. Axentie

(ss) Gr. Gregorescu

(ss) D. Bungețianu

(ss) N. Spineanu

Anul școlar 1880—81 a mers numai cu 3 clase, având 15 elevi în clasa III, 19 în clasa II și 12 în clasa I, deci un total de 46 elevi, părinții dezistând de a-și mai da copii, știindu-se că școala nu va avea durată.

În corpul didactic se făcuse o schimbare: pentru Muzica Vocală se numise d. *Miesbach*; iar Religia o predă acum *Pr. Călărășanu*.

La finele anului școlar, după examenele din Iunie se declară următoarea listă de premianți, pe care o dăm pentru a se ști de numele câtor-va elevi, azi învățători; clasa I a: Marinescu Ilie, Stanculescu Oprea, Angheliescu Ion; *accesiți* Măndru Ilie, Mateescu Gh. Clasa II: Diaconu I., Presbiterianu N., Ionescu Ilie; *accesiți* Ioniță P., Tănăsescu N., Ionescu Ilie. Clasa III Modâlca V., Dănculescu C., Lupulescu N.; *accesiți* Cotescu D., Roșculescu Gh. La obiectele secundare: Scrădeanu I., Săftoi I., Cotorogea D., Romilă Alex., din clasa III. Papinescu N., Tăboiu I. Stănilescu C. din clasa II. În total 23 premianți din 46 elevi.

Anul școlar 1881—82 se deschide și cu clasa IV. Toți cei 15 elevi care intrase în școală în toamna lui 1878, acum puteau urma cursurile clasei a IV-a. Gh. Miloteanu e scos, din direcție și în locul său se numește *P. Dulfu*, care a predat Pedagogia și limba Română. Dulfu fu trimis la Severin să aducă liniște și pace între profesori.

Frecvența elevilor a fost aceasta: cl. I. 13 elevi, cl. II 12 elevi, cl. III 19 elevi, cl. IV 15 elevi. Total 59 elevi.

Corpul didactic, care a funcționat în ultimul an de existență al școlii se vede din lista zilelor de examen că a fost acesta:

Religia—Pr. Călărășanu
Geografia și Istoria—D. I. Șurculescu
Agricultură—Bohoreanu
L. Română și Pedagogie—P. Dulfu
Matematica și Șt. Fizico-Naturale—Gh. Miloteanu
Dr. Constituțional—Em. Porumbaru, și Teodorescu.
Medicina—Dr. Chercea
Muzica—Miesbach
Desen—Caligrafla—Gh. Stravolca
Gimnastica—Tutunariu

D. I. Șurculescu, profesorul de Istorie și Geografie cerând numirea definitivă, ministerul ceru avizul primăriei de Severin asupra persoanei lui Șurculescu. Primarul crede de cuviință a opina în adresa ce a trimis ministerului că *„este pentru desființarea cu totul a școlii normale Traian“*.

Tot în acea adresă cetim că dorința personală a Regelui a fost de a se înființa o școală comercială, aceasta cu privilegiul vi-zitei făcută orașului Severin la 8 Oct. 1882.

Lucrările pentru închiderea școlii normale se făcuse la minister și cu ordinul No. 4386, din 1 Iulie se dispune închide-rea școlii normale Traian din Severin, încetarea drepturilor pro-fesorilor, iar pe cei 44 elevi remași (cl. I pentru cl. II-a 13; cl. II pentru a III-a 12; cl. III pentru a IV-a 19) s'au repartizat astfel: 12 elevi s'au trimis la școala normală Carol I, 10 la școala normală „Vasile Lupu“, 11 la școala normală din Galați mutată de la Ismail și 11 elevi la Bârlad.

Avea școlii se dispune a se da școlii de meserii.

Astfel s'a încheiat viața școlii normale Traian, cea de mai scurtă durată, dar cea mai agitată prin scandalurile iscate în sinul corpului didactic al școlii, pagină tristă dar adevărată din viața și educația corpului nostru didactic.

Cetățenii Severinei ceruse înființarea unui gimnaziu, școală care s'a și deschis în 1883 toamna (15 Sept.) în casele N. Bă-cleșanu.

1). Școala Normală din Ismail

Încă din 28 Februar 1877 consiliul permanent dădu avizul, pentru înființarea unei școlii normale la Ismail, care se deschise în ziua de 26 Oct. 1877, (Rap. No. 38 din 27 Oct. 1877). Di-rector școlii fu numit Gr. Petrovanu de la Iași și fost director

al școalei normale „Vasile Lupu“. Se hotărîse a se primi 60 elevi bursieri, peste tot, din care 15 intrase în anul I.

Elevii primiți în prima serie au fost aceștia 15:

Buruiană Gavril, Flutur V. Melinte C., Plesnilă I. (Covur-lui); Bercarul P. Bezman Iacob, Catănescu P, Iorga Emanuel (Cahul), Careișa Iosif, Remenco V. (Bolgrad), C. Rufu Ant. Tanascu I., Munteanu Chirilă, Șerbănescu M. (Ismail),

Iar corpul didactic cu care s'a deschis școala a fost acesta:

Gr. Petrovanu, director, profesor de Istorie
V. Artinescu pentru desen și Caligrafia
Gr. Popescu pentru L. Română
St. Vasilian pentru Muzica Vocală
C. Barbescu pentru Șt. Naturale și Matematici.
C. Teodorescu pentru arme și gimnastică

Budgetul primului an a fost de 13439 lei, 25 bani, din care 4740 plata personalului și 8699 lei 25 bani, materialul. Lefele erau de 200 pentru obiectele principale, 300 directorul, 120 Desenu, 70 Muzica, 50 Gimnastica, 20 armele.

Resultatele războiului din 1877, în urma congresului de la Berlin au influențat și asupra stării Școalei Normale din Ismail. În toamna lui 1877 școala fu mutată la Galați în ziua de 13 Noembrie, cu 30 elevi, mai primindu-se alți 15 elevi dar nu din județele retrocedate.

Alegerea localității pentru mutarea școalei normale din Ismail a fost lasată la discreția răposatului V. A. Ureche. Dânsul în dragostea ce avea pentru Galați, de care și-a legat numele cu frumoasa donațiune a bibliotecii, a opinat pentru Galați, de și directorul școalei Gr. Petrovanu cu Rap. No. 23 din 5 Iulie opinase pentru Tulcea „unde a ramas un frumos local rădăcat a nume pentru un colegiu“.

În acelaș timp își strămutau locuința și Episcopatul Dunării de jos și Seminarul din Ismail, tot la Galați.

Școala normală de Galați a funcționat de la 1878 Noembrie până la 1 Sept. 1905, când s'a desființat pentru a se da loc unei alte școli Normale superioare, care în gândul actualului ministru de Instrucțiune e chemată a închea în același scop cei trei factori culturali de la țară: preutul, învățătorul și notarul.

Ideia aceasta e încheată deja într'un proiect de lege, ce stă gata elaborat în portofoliul Ministrului, și dacă împrejurările vor decide într'un fel sau altul, e bine a reține că Școala Nor-

mală din Ismail era chemată a pregăti corpul de învățători necesari populațiunii rurale din părțile retrocedate.

În acest sens directorul Școalei Normale Gr. Petrovan înaintase un raport (No. 10 din 3 Febr. 1878), prin care opina că pentru mântuirea Școalei Normale de Ismail, care are de scop de a instrui populația din părțile de jos ale Basarabiei, să se prevadă prin Ministerul de interne în bugetele fiecărei comune rurale cum și județelor Covurlui, Cahul, Bolgrad și Ismail suma de 100,000 lei, aceste județe făcând circumscripția Școalei Normale din Ismail—punând la contribuție și comitetul școalei centrale din Bolgrad, care are fonduri suficiente.

Tot în scopul arătat mai sus, statul a înființat în 1893 Școala Normală din Constanța, care a avut durată de 3 ani, iar dacă va fi vorba când-va de a se satisface nevoile culturale ale Dobrogei cu elemente proprii, apoi Tulcea e chemată a cuprinde și o școală normală pe lângă liceul și externatul secundar de fete căci nu numai pentru populațiunea orășanească avem nevoie de școli românești, ci mai ales pentru populația rurală unde avem cele mai impestrițate elemente etnice.

